

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Financování základních škol se zaměřením na inkluzi

Bc. Gabriela Skořepová

© 2017 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Gabriela Skořepová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Financování základních škol se zaměřením na inkluzi

Název anglicky

Funding of elementary schools with a focus on inclusion

Cíle práce

Cílem diplomové práce je komplexní zpracování problematiky financování základních škol se zaměřením na inkluzi z pohledu platné právní úpravy a vymezení základních pojmů, způsobů financování základních škol v ČR s ohledem na právní a finanční možnosti jednotlivých zřizovatelů, včetně financování inkluze. V praktické části pak analýza a komparace způsobů inkluze ve vybraných základních školách.

Metodika

Studium odborné literatury, internetových materiálů, účetních výkazů a právních norem a jejich excerpcce.

Analýza a komparace teoretických přístupů a následné vyhodnocení.

Předem připravené rozhovory s odborníky z oboru.

Aplikace nastudovaných poznatků v praktické části.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

financování, inkluze, rozpočet, veřejný a soukromý sektor, základní školy, příjmy, výdaje

Doporučené zdroje informací

FRANIOK, P. *Vzdělávání osob s mentálním postižením : (inkluzivní vzdělávání s přihlédnutím k žákům s mentálním postižením)*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 80-7368-150-1.

HÁJKOVÁ, V., STRNADOVÁ, I. *Inkluzivní vzdělávání – Teorie a praxe*. Praha: Karlova univerzita, Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978-80-247-3070-7.

KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Inkluzivní vzdělávání v české primární škole: teorie, praxe, výzkum*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 207 s. ISBN 978-80-210-6527-7.

LECHTA, V. *Základy inkluzivní pedagogiky : dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-679-7.

NĚMEC, J., VOJTOVÁ, V. *Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním. Education of Socially Disadvantaged Pupils*. 1. vyd. Brno: MU, 2009. Speciální pedagogika. ISBN 978-80-210-5033-4.

OPATŘILOVÁ, D. *Žáci se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním v základních školách*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6304-4.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Ivana Hájková

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 5. 12. 2016

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 12. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 16. 01. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Financování základních škol se zaměřením na inkluzi" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28. 3. 2017

Bc. Gabriela Skořepová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Ivaně Hájkové za vedení a cenné poznatky při zpracování mé diplomové práce, dále pak Mgr. Bc. Janě Ságlové, vedoucí Odboru školství, prevence a rodinné politiky Úřadu městské části Praha 4 a jejím kolegyním za poskytnutí potřebných podkladů, a také ředitelům základních škol za součinnost při zpracování praktické části této práce.

Financování základních škol se zaměřením na inkluzi

Souhrn

Diplomová práce se zabývá tématem financování základních škol se zaměřením na inkluzi v podmínkách ČR, která je v současné době velmi aktuálním tématem. V teoretické části jsou definovány základní pojmy, jako jsou speciálně vzdělávací potřeby, integrace nebo inkluze. Dále je teoretická část zaměřena na možnosti vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s ohledem na jejich znevýhodnění, možnosti jejich zapojení do běžných tříd, a to zejména z pohledu právní legislativy upravující tuto problematiku a především z pohledu zajištění dostatečné finanční podpory ze strany státu. Vzhledem k tomu, že rok 2016, v souvislosti s novelizací právních předpisů upravující oblast vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a jeho financování, byl přelomový, je část práce věnována porovnání předcházejícího systému financování a nově vznikajícího. Praktická část je rozvržena do dvou oblastí. V první oblasti je zmapován současný stav v základních školách městské části Praha 4 (demografická struktura žáků se SVP a jejich financování), v části druhé – výzkumné, pak je formou dotazníkového šetření proveden průzkum mezi řediteli základních škol zřizovaných městskou částí Praha 4 na téma nového způsobu financování inkluzivního vzdělávání a připravenosti škol na jeho rozvoj v praxi.

Klíčová slova: financování, inkluze, rozpočet, asistent pedagoga, základní školy, příjmy, výdaje, speciální vzdělávací potřeby

Funding of elementary schools with a focus on inclusion

Summary

The thesis deals with the topic of financing primary schools particularly focused on the conditions of inclusion in the law of the Czech republic that represents an extremely relevant issue nowadays. In the theoretical part there are defined the basic concepts such as "special educational needs", "integration" and "inclusion". Further the theoretical part focuses on the possibilities of education for pupils with special educational needs with regard to their disadvantage and the possibility of their involvement in regular classes particularly from the point of view of the law governing this issue and primarily from the viewpoint of ensuring sufficient financial support from the government. Due to the fact that the year 2016, which brought the amendment to the legislation governing the area of education for pupils with SEN and its funding, appeared to be a turning point, the special part of the work is devoted to the comparison of the previous system of financing and the emerging one. The practical part is divided in two parts. In the first part there is the detailed description of the current situation in the primary schools of the municipal district of Prague 4 (the demographic structure of pupils with SEN and the state of their financing), in the second part there is the research that includes the data from the survey conducted among the directors of the primary schools established by the municipal district of Prague 4 and concerning the issue of the new method of financing the area of inclusive education as well as the preparedness of the schools for its development in practice.

Keywords: financing, inclusion, budget, teacher's assistant, primary schools, income, expenditures, special educational needs

Obsah

1	Úvod.....	12
2	Cíl práce a metodika	13
2.1	Cíl práce	13
2.2	Metodika	14
3	Teoretická východiska	15
3.1	Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	15
3.2	Legislativní normy upravující vzdělávání žáků se SVP	17
3.2.1	Mezinárodní úmluvy	17
3.2.2	Zákony a vyhlášky	19
3.3	Definice SVP dle právní legislativy	20
3.4	Školská poradenská zařízení	21
3.5	Možnosti vzdělávání žáků se SVP	22
3.6	Integrativní a inkluzivní vzdělávání	24
3.6.1	Vymezení pojmu integrace	26
3.6.2	Vymezení pojmu inkluze	26
3.6.3	Vymezení rozdílů mezi integrací a inkluzí	27
3.7	Inkluzivní vzdělávání	27
3.7.1	Předpoklady k zajištění inkluzivního vzdělávání v ČR	28
3.8	Změna legislativy - zásadní krok k rozvoji inkluze	31
3.8.1	Podpůrná opatření	33
3.9	Vzdělávání cizinců	35
3.10	Vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků	37
3.11	Financování vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ...	37
3.11.1	Financování do 31. 8. 2016	38
3.11.1.1	Příplatky za zdravotní postižení (příplatky k základním normativům na vzdělávání žáků bez postižení)	38
3.11.1.2	Finanční prostředky na asistenta pedagoga	40
3.11.1.3	Rozvojové a dotační programy MŠMT.....	42
3.11.2	Přechodné období (od 1. 9. 2016 do 31. 8. 2018)	44
3.11.3	Nové zdroje financování inkluzivního vzdělávání.....	47
3.11.3.1	Operační program výzkum vývoj a vzdělávání (OP VVV)	47
3.11.3.2	Operační program Praha pól růstu	48
3.12	Inkluze v podmínkách současného normativního způsobu financování přímých nákladů na vzdělávání	48

4	Praktická část	49
4.1	Základní údaje o MČ Praha 4.....	49
4.2	Formy vzdělávání žáků se SVP v ZŠ MČ Praha 4.....	51
4.3	Žáci se zdravotním postižením.....	52
4.4	Žáci s odlišným mateřským jazykem a žáci nadaní	54
4.5	Žáci s asistentem pedagoga	54
4.6	Poradenské služby základních škol v roce 2016	55
4.7	Financování v praxi MČ Prahy 4	55
4.7.1	Příplatky k normativům.....	56
4.7.2	Asistenti pedagoga	57
4.7.3	Rozvojové programy	59
4.7.4	Způsob vykazování a financování žáků se SVP, kterým byla přiznána podpůrná opatření	60
4.8	SWOT analýza	63
4.9	Dotazníkové šetření.....	64
4.9.1	Stanovení domněnek	64
4.9.2	Metody dotazníkového šetření	64
4.9.3	Výsledky dotazníkového šetření	65
4.9.4	Výsledky dotazníkového šetření	71
5	Závěr.....	73
6	Seznam použitých zdrojů	74
7	Přílohy	76

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počty žáků v základních školách dle druhu postižení v roce 2015/16

Tabulka 2: Školská poradenská zařízení

Tabulka 3: Vzdělávání žáků se SVP v ČR v letech 2011-2016 dle typu škol

Tabulka 4: Vzdělávání žáků ZŠ se SVP ve školách bez SVP

Tabulka 5: Srovnání integrace a inkluze

Tabulka 6: Skupiny dětí, žáků a studentů se SVP

Tabulka 7: Typy základních škol od 1. 9. 2016

Tabulka 8: Příplatek k normativu žáka ZŠ s vývojovými poruchami chování individuálně integrovaného v běžné třídě ZŠ v roce 2016

Tabulka 9: Počet dětí/žáků s asistentem pedagoga ve šk. roce 2013/2014- 2015/2016

Tabulka 10: Finanční prostředky na platy/měsíc/úvazek asistenta pedagoga ve vybraných krajích za rok 2015

Tabulka 11: Objem finančních prostředků na podporu vzdělávání žáků se SVP v roce 2015

Tabulka 12: Počty žáků vzdělávajících se ve speciálních třídách běžných ZŠ

Tabulka 13: Vzdělávání žáků se zdravotním postižením v ZŠ

Tabulka 14: Přehled žáků se zdravotním postižením v ZŠ ve školním roce 2015/16 a 2016/17

Tabulka 15: Počty žáků v jednotlivých ZŠ dle druhu zdravotního postižení ve šk. roce 2016/2017

Tabulka 16: Zaměření základních škol

Tabulka 17: Poradenské služby v ZŠ

Tabulka 18: Příplatky za zdravotní postižení žáků individuálně integrovaných v běžných třídách ZŠ v roce 2016 (krajské normativy MHMP)

Tabulka 19: Deficit finančních prostředků na AP v roce 2015

Tabulka 20: Deficit finančních prostředků na AP v roce 2016

Tabulka 21: Zapojení ZŠ MČP4 do rozvojových programů MŠMT

Tabulka 22: Finanční prostředky na platy a ONIV přiznané na základě podpůrných opatření přiznaných

Tabulka 23: SWOT analýza zavedení nového systému inkluzivního vzdělávání

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vývoj počtu žáků základních škol a žáků se SVP v letech 2011/12 - 2015/16

Obrázek 2: Vývoj počtu žáků základních škol s poruchami chování a učení v letech 2011/12 - 2015/16

Obrázek 3: Přehled forem vzdělávání žáků se SVP v typech ZŠ v letech 2011/12 - 2015/16

Obrázek 4: Počty ZŠ ve školním roce 2015/2016

Obrázek 5: Počet cizinců v základních školách v letech 2011 – 2016

Obrázek 6: Cizinci v ZŠ ve školním roce 2015/2016 dle státního občanství

Obrázek 7: Rozmístění základních škol zřizovaných MČ Praha 4

Seznam příloh

Příloha č. 1: Příloha č. 1. k vyhlášce č. 27/2016 Sb., část B - výňatek

Příloha č. 2: Výkaz o změnách v poskytovaných podpůrných opatřeních a jejich finanční náročnosti R 44 - 99

Příloha č. 3: Závazné ukazatele rozpočtu NIV – normativní rozpis 2017

Příloha č. 4: Dotazník

1 Úvod

Motto:

„Inkluze je nekonečný proces zkvalitňování učení a zapojení všech studentů. Jde o ideál, o který škola může usilovat, ale kterého nikdy zcela nedosáhne. K inkluzi ovšem dochází ihned, jakmile je proces zvyšování míry zapojení nastartován. Inkluzivní škola je škola v pohybu.“¹

Tony Booth a Mel Ainscow

Problematika vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a zejména problematika inkluzivního vzdělávání je jedním ze stále více a častěji diskutovaných témat poslední doby, a to jak ze strany odborníků v dané oblasti a jejich dosavadní praxe, ze strany veřejnosti, tak i z hlediska stanovení priorit vzdělávací politiky a strategie ČR. Pojmy jako je integrace, inkluze, společné vzdělávání, slyšíme téměř každodenně z médií napříč politickým spektrem. Zejména novela školského zákona (s účinností od 1. 9. 2016) se stala jakýmsi mezníkem v přístupu ke vzdělávání žáků se SVP, v jejich začleňování do vzdělávacího procesu a ekonomického zajištění jejich vzdělávání.

Významným cílem vzdělávací strategie je zajištění rovných příležitostí ke vzdělávání, tj. aby každému jednotlivci bylo umožněno se vzdělávat, aby mohl maximálně rozvinout svůj vlastní potenciál a byla zajištěna dostupnost a propojenost všech stupňů vzdělávání, a to pro všechny skupiny naší společnosti. Zajištěním možnosti vstupu těchto žáků již do počáteční etapy vzdělávání, tj. předškolního vzdělávání a zároveň podpořením jejich účasti na vzdělávacím procesu formou vhodné a včasné intervence, omezit možnosti případné budoucí neúspěšnosti. Jedním ze základních cílů státní vzdělávací politiky je vytvořit prostor pro inkluzivní, stimulující a motivující prostředí k učení na všech stupních vzdělávání.

¹ T. Booth, M. Ainscow, Ukazatel inkluze - rozvoj učení a zapojení ve školách, Rytmus o. s., 2007

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této diplomové práce je zmapovat současný stav vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v podmínkách České republiky. Dále se práce zabývá ekonomickým procesem inkluzivního vzdělávání, především zajištěním financování v návaznosti na novelizaci právních předpisů od 1. 9. 2016, vyhodnocuje klady, zápory a aplikaci v praxi. Zaměřuje se na oblast základního vzdělávání, neboť toto je povinné ze zákona, představuje časově nejdelší úsek ve vzdělávání každého jedince a inkluze v tomto časovém období je nejdůležitější. Z hlediska vzdělávání zde dochází k získání základních dovedností a vědomostí a z hlediska výchovného zde dochází k emočnímu obohacení dítěte a k jeho socializaci. V praktické části je pak práce zaměřena konkrétně na praxi ve školách zřizovaných městskou částí Praha 4. Prostřednictvím dotazníkového šetření byl proveden výzkum a vyhodnocení nastavení podmínek pro inkluzivní vzdělávání na těchto školách.

2.2 Metodika

Pro objasnění zvoleného tématu diplomové práce bylo v teoretické části vycházeno ze studia koncepčních materiálů MŠMT ČR, odborných publikací a platné legislativy z oblasti mezinárodních úmluv i právních předpisů upravujících tuto problematiku. Cenným zdrojem byly dále výkonové ukazatele MŠMT ČR, jejichž analýza byla využita ke zpracování přehledu vývoje, struktury, potřeb a nároků v oblasti inkluze. Součástí teoretické práce je na základě získaných dat vyhodnocení jednotlivých zdrojů financování inkluze, to je normativního financování, financování asistentů pedagoga a financování prostřednictvím rozvojových programů. Základním teoretickým východiskem se stalo zhodnocení změn v souvislosti s právní úpravou inkluzivního vzdělávání za využití analýzy získaných dat a jejich následné komparace. V teoretické části byly zároveň v rámci získaných informací nastíněny klíčové problémy, které byly následně ověřovány v části praktické.

Praktická část diplomové práce vychází z konkrétních podmínek základních škol. Pro zpracování byly vybrány základní školy zřizované městskou částí Praha 4. Ke zmapování základních údajů byly použity zejména statistické výkazy základních škol, výroční zprávy, interní dokumenty získané na Odboru školství, prevence a rodinné politiky Úřadu městské části Praha 4. Dalším východiskem byly telefonické konzultace a polo-strukturované rozhovory s řediteli škol a s pracovníky obce i kraje. Vyhodnocení připravenosti stávajícího základního vzdělávacího systému MČ Praha 4 na inkluzivní vzdělávání, tj. zajištění personálních, materiálních a finančních podmínek pro jeho rozvoj, bylo provedeno na základě výsledků explorační kvantitativní metody – dotazníkového šetření. Otázky pro dotazníkové šetření byly koncipovány na základě provedené SWOT analýzy. V rámci tohoto šetření byla získána data numerická, ale cennými se ukázaly zejména poznatky pracovníků působících v oblasti školství a jejich zkušenosti a názory k problematice inkluze a jejího financování.

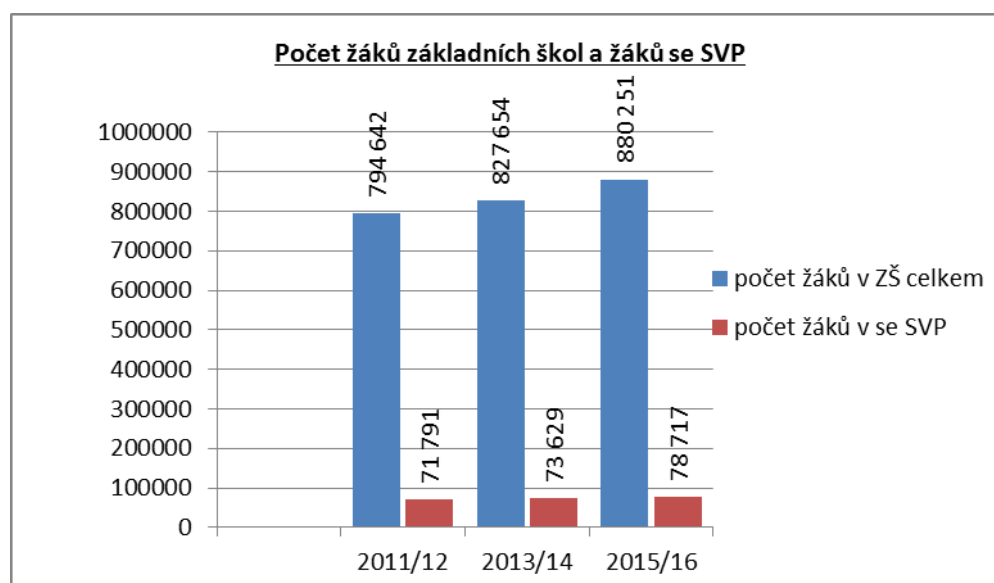
3 Teoretická východiska

3.1 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen SVP) je součástí našeho vzdělávacího systému. Tito žáci tvoří nezanedbatelnou část naší populace. Ze statistických údajů je patrný jejich nárůst a rovněž je patrná změna ve struktuře speciálních vzdělávacích potřeb.

Děti, žáci a studenti se SVP tvoří v současné době cca 6,2 % naší populace. Zatímco v základních a mateřských školách je patrný v návaznosti na nárůst této věkové populace i nárůst dětí se SVP (koeficient nárůstu populace je 1,107, koeficient nárůstu žáků se SVP je 1,096), u středních škol je patrný pokles studentů SŠ (ze 470 343 na 405 628, což je téměř o 65 tisíc studentů méně, koeficient 0,86), ale nárůst studentů vyžadujících speciální podmínky nepatrně vzrostl (koeficient nárůstu 1,05).

Obrázek 1: Vývoj počtu žáků základních škol a žáků se SVP v letech 2011/12 - 2015/16

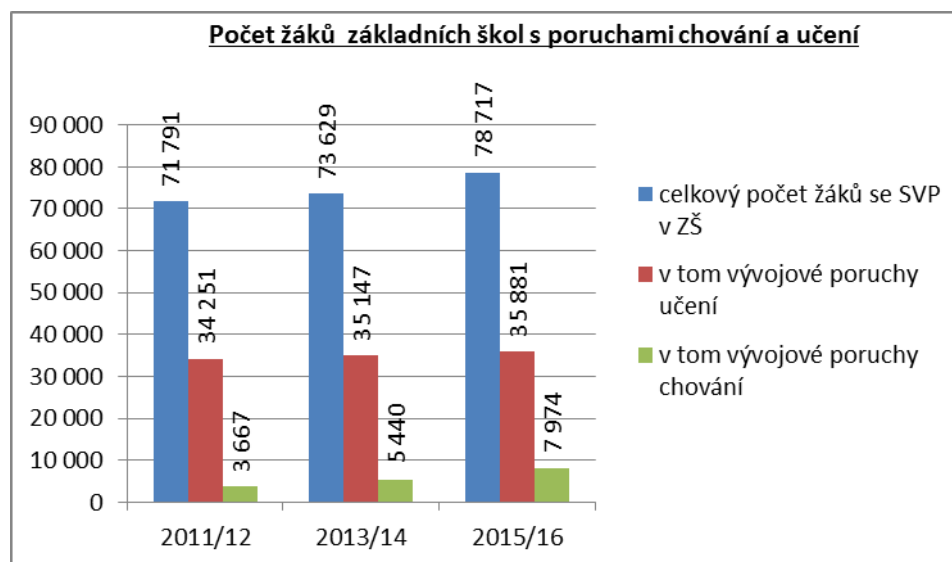

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistické ročenky školství - výkonové ukazatele dostupné [on-line] z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Stále více se objevují diagnostiky poruch chování a učení. Zatímco v roce 2011/2012 byly v ZŠ vývojové poruchy chování diagnostikovány u 3 667 žáků základních škol, v roce 2015/2016 to bylo již u 7 974 žáků základních škol, což je více jak dvojnásobek (MŠMT

2016). Poruchami učení trpí v České republice 3 5881 žáků. Tato dvě postižení tvoří nejčastěji diagnostikovaná postižení (cca 56% z celkového postižení) a tito žáci tvoří cca 5 % žáků ZŠ.

Obrázek 2: Vývoj počtu žáků základních škol s poruchami chování a učení v letech 2011/12 - 2015/16

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistické ročenky školství - výkonové ukazatele dostupné [on-line] z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Tabulka 1: Počty žáků v základních školách dle druhu postižení v roce 2015/16

Druh postižení/rok	Mentální	Sluchové	Zrakové	Vady řeči	Tělesné	Více vad	VP učení	VP chování	Autismus
2015/2016	15 653	1 258	704	5 596	1 152	5 649	35 881	7 954	4 850

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistické ročenky školství - výkonové ukazatele dostupné [on-line] z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Rovněž je třeba zmínit rozdílné složení a počty dětí se SVP v jednotlivých krajích ČR a rozdílnou míru a způsob podpory vzdělávání žáků se SVP, resp. možnosti jejich začleňování do běžných tříd. Důležitý faktor zde hraje rozdílná ekonomická situace jednotlivých krajů, demografická struktura obyvatelstva, možnosti vzdělávání v souvislosti s počtem a typem školy, ale i odlišný přístup v diagnostice v jednotlivých krajích ve ŠPZ. Celorepublikový podíl žáků se SVP v roce 2015/16 činil 8,9 %, zatímco např. v Královohradeckém kraji to bylo 12,2%, Ústeckém kraji 11,2 %, naopak nejméně v kraji Jihočeském, a to 4,8%.

3.2 Legislativní normy upravující vzdělávání žáků se SVP

Právo na vzdělání je jedním ze základních lidských práv, univerzálním, nezadatelným, nezcizitelným, nepromlčitelným a nezrušitelným lidským právem zakotveným v **Listině základních práv a svobod (čl. 33)**, která je součástí našeho právního řádu. Zároveň je i významným ukazatelem vyspělosti každé současné společnosti, jejímž cílem je zajistit rozvoj vzdělávání všech svých občanů.²

3.2.1 Mezinárodní úmluvy

Všeobecná deklarace lidských práv a svobod OSN z r. 1948

„Každý má právo na vzdělání. Vzdělání necht' je bezplatné, alespoň v počátečních a základních stupních. Vzdělání má směřovat k rozvoji osobnosti, k posílení porozumění ve společnosti a k úctě k lidským právům.“³

Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením č. 10/2010Sb. – byla přijata Valným shromážděním OSN v prosinci 2006.

Česká republika ji ratifikovala v roce 2009, součástí českého právního řádu se stala v roce 2010. Shrnuje všechna práva vyplývající z ostatních úmluv. Je založena na principu rovnoprávnosti, zaručuje osobám s postižením plné uplatnění všech lidských práv a podporuje jejich aktivní zapojení do společenského života.

„ Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, uznávají právo osob se zdravotním postižením na vzdělání. S cílem realizovat toto právo bez diskriminace a na základě rovných příležitostí, státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, zajistí začleňující vzdělávací systém na všech úrovních a celoživotní vzdělávání zaměřené na:

- a) plný rozvoj lidského potenciálu a smyslu pro vlastní důstojnost a uvědomění si vlastní hodnoty, stejně jako na posilování úcty k lidským právům, základním svobodám a lidské různorodosti;
- b) rozvoj osobnosti, nadání a kreativity osob se zdravotním postižením, jakož i jejich duševních a tělesných schopností, v co největší možné míře;
- c) účinné zapojení osob se zdravotním postižením do života ve svobodné společnosti.

² Čl. 33, Listina základních práv a svobod

³ Všeobecná deklarace lidských práv a svobod OSN, z roku 1948

odst. 2zajistí aby:

- a) osoby se zdravotním postižením nebyly z důvodu svého postižení vyloučeny ze všeobecné vzdělávací soustavy, a aby děti se zdravotním postižením nebyly z důvodu svého postižení vyloučeny z bezplatného a povinného základního vzdělávání nebo středního vzdělávání;
- b) osoby se zdravotním postižením měly na rovnoprávném základě s ostatními přístup k inkluzivnímu, kvalitnímu a bezplatnému základnímu vzdělávání a střednímu vzdělávání v místě, kde žijí;
- c) byla jim poskytována přiměřená úprava podle individuálních potřeb;
- d) osobám se zdravotním postižením byla v rámci všeobecné vzdělávací soustavy poskytována nezbytná podpora umožňující jejich účinné vzdělávání;
- e) účinná opatření individualizované podpory byla realizována v prostředí, které v souladu s cílem plného začlenění maximalizuje vzdělávací pokroky a sociální rozvoj.⁴

Článek 24 – Vzdělávání zavazuje ČR k vytvoření takového vzdělávacího systému, do kterého by mohly být plně zapojeny i osoby se zdravotním postižením, a to na všech úrovních vzdělávání

Úmluva OSN o právech dítěte č. 104/1991 Sb. - nadnárodní právní dokument, vyhlášena valným shromážděním OSN v listopadu 1989.

„Čl. 2

Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, se zavazují respektovat a zabezpečit práva stanovená touto úmluvou každému dítěti nacházejícímu se pod jejich jurisdikcí bez jakékoli diskriminace podle rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního, etnického nebo sociálního původu, majetku, tělesné nebo duševní nezpůsobilosti, rodu a jiného postavení dítěte nebo jeho rodičů nebo zákonných zástupců.“⁵

Čl. 28 – zaručuje každému dítěti právo na vzdělání

⁴ Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením č. 10/2010Sb.

⁵ Úmluva OSN o právech dítěte č. 104/1991 Sb.

Salamanská deklaráce - prohlášení, které česká vláda podepsala už v roce 1994, podporuje inkluzivní vzdělávání. Vychází přitom z předpokladu, že děti se speciálními vzdělávacími potřebami mají mít přístup do běžných škol a vyzývá vlády ke změnám na podporu inkluze. S jeho zněním souhlasí Národní ústav pro vzdělávání, Česká školní inspekce, Katedra speciální pedagogiky Pedagogické fakulty UK, Národní koordinátor Evropské agentury pro speciální a inkluzivní vzdělávání, Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání, Rytmus, Český výbor pro UNICEF a program Varianty Člověka v tísni a Nadace Open Society Fund Praha.⁶

Světová deklaráce vzdělání pro všechny tzv. **Jomtienská deklaráce z r. 1990**

3.2.2 Zákony a vyhlášky

- Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen školský zákon) č. 561/2004 Sb., v platném znění.

Právo na rovný přístup ke vzdělávání všech osob je také zakotveno ve školském zákoně.

§2

„Vzdělávání je založeno na zásadách

- a) rovného přístupu každého státního občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu a zdravotního stavu nebo jiného postavení občana,
- b) zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce⁷

- Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, v platném znění
- Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

⁶ Nadace Open Society Fund Praha, Prohlášení ze Salamanky, 2016, dostupné [on-line] z: <http://osf.cz/cs/publikace/prohlaseni-ze-salamanky/>

⁷ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění, §2

- Vyhláška č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání, v platném znění
- Vyhláška č. 48/2005 Sb. o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, v platném znění

3.3 Definice SVP dle právní legislativy

Pojem děti, žáci a studenti jsou definovány v §16 ŠZ.

Do 31. 8. 2016 zněla definice následovně:

„Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami je osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním.“⁸

Dále jsou zde striktně vymezeny pojmy:

Zdravotní postižení – jako mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismem a vývojové poruchy učení a chování

Zdravotní znevýhodnění – jako zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které vyžadují zohlednění při vzdělávání

Sociální znevýhodnění- rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova nebo postavení azylanta, osoby požívající ochrany a účastníka řízení o udělení mezinárodní ochrany na území ČR⁹

Nová definice pojmu žáci se SVP od 1. 9. 2016 zní

„(1) Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka,

⁸ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění, §16

⁹ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění, §16

nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.¹⁰

Tito děti a žáci mají právo na vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem, na vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělávání umožní a na poradenskou pomoc školského poradenského zařízení.

3.4 Školská poradenská zařízení

Speciální vzdělávání se poskytuje žákům se speciálními vzdělávacími potřebami na základě speciálně pedagogického, popřípadě psychologického vyšetření školským poradenským zařízením, a jejich rozsah a závažnost je důvodem k zařazení žáka do režimu speciálního vzdělávání.

Školská poradenská zařízení (ŠPZ), jsou definována v § 116 ŠZ a jejich činnost je upravena prováděcím předpisem, vyhláškou 72/2005 Sb., v platném znění:

- pedagogicko-psychologické poradny (PPP)
- speciálně pedagogická centra (SPC)

Hlavní činností PPP je přímá práce s dětmi a žáky škol a školských zařízení a s jejich rodiči. Tato péče může být vykonávána formou individuální péče nebo formou skupinové práce. Na základě doporučení PPP je volena nebo upravována vzdělávací cesta žáků (IVP).

Činností SPC je poskytovat speciálně pedagogickou, psychologickou a další potřebnou podpůrnou péči klientům se zdravotním postižením a poskytovat jim odbornou pomoc v procesu pedagogické a sociální integrace ve spolupráci s rodinou, školami, školskými a dalšími zařízeními a odborníky.

¹⁰ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění zákona 82/2015 Sb., §16

Tabulka 2: Školská poradenská zařízení

	Počet pracovišť/odl.pracoviště			Počet odborných pracovníků			Počet klientů ZŠ a MŠ		
	2011/12	2013/14	2015/16	2011/12	2013/14	2015/16	2011/12	2013/14	2015/16
Pedagogicko psychologické poradny	43/89	42/90	48/86	1 091	1 265	1 315	148 655	159 131	166 908
Speciálně pedagogická centra	100/34	101/37	103/40	634	682	716	62 378	70 543	75 492

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistické ročenky školství - výkonové ukazatele dostupné [on-line]
z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

3.5 Možnosti vzdělávání žáků se SVP

Možnosti vzdělávání žáků se SVP se odvíjí zejména od míry jejich postižení. Vzdělávání může probíhat několika směry.

1) **ve školách v hlavním vzdělávacím proudu – zapojení žáků se SVP do „běžných“ škol**

- formou individuální integrace ve třídách ve školách hlavního vzdělávacího proudu (běžné školy/běžné třídy). Musí být zajištěny odpovídající vzdělávací podmínky a nezbytná speciálně pedagogická nebo psychologická péče.
- formou skupinové integrace probíhá ve speciálních třídách, odděleních nebo studijních skupinách, které jsou zřizovány pro žáky se zdravotním postižením ve školách hlavního vzdělávacího proudu nebo ve speciální škole učené pro žáky s jiným druhem postižení. Při skupinové integraci se žáci mohou v některých vyučovacích předmětech vzdělávat společně s ostatními žáky školy a v rámci svých možností jsou zapojeni do všech aktivit mimo vyučování.

2) **ve speciálních školách**, školách s upraveným vzdělávacím programem samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením. Slouží žákům především s těžšími formami zdravotního postižení (žáci s těžkým zrakovým postižením, těžkých sluchovým postižením, těžkou poruchou dorozumívacích schopností, hluchoslepí, se souběžným postižením více vadami, s autismem, s těžkým tělesným nebo těžkým či hlubokým mentálním postižením)

I zde lze uplatnit prvky individuální integrace a to formou vzdělávání ve třídách speciální školy určené pro žáky s jiným druhem postižení.

3) Žáci se zdravotním postižením se mohou vzdělávat ve **variantní organizační formě**, která nejlépe odpovídá jejich vzdělávacím potřebám, ale také požadavkům jejich rodičů.¹¹

Tabulka 3: Vzdělávání žáků se SVP v ČR v letech 2011-2016 dle typu škol

Typ školy	Mateřské školy			Základní školy			Střední školy		
	indiv.integ. děti v běžných třídách	ve speciálních třídách	celkem postižení	indiv.integ.děti v běžných třídách	ve speciálních třídách	celkem postižení	indiv.integ.děti v běžných třídách	ve speciálních třídách	celkem postižení
2011/2012	2 032	7 478	9 510	39 160	32 631	71 791	7 295	11 830	19 125
2013/2014	2 299	7 764	10 063	43 352	30 277	73 629	8 872	11 004	19 876
2015/2016	2 748	7 788	10 536	49 225	29 492	78 717	9 505	10 541	20 046

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistické ročenky školství - výkonové ukazatele dostupné [on-line] z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Pozn.: Ve speciálních třídách – rozumí se jak v běžné ZŠ, tak speciální škole

Z tabulky vyplývá, že v průběhu pěti uplynulých let došlo k nárůstu individuálně integrovaných žáků v běžných třídách základních škol a poklesu žáků vzdělávajících se ve speciálních třídách, a to jak ve speciálních školách, tak ve speciálních třídách běžných základních škol.

Dalším kritériem pro posouzení kvality vzdělávání žáků se SVP v hlavním vzdělávacím proudu je nezbytné vzít v úvahu formu integrace, tj. zda jsou žáci vzděláváni v běžné třídě nebo v běžné škole, ale v samostatných speciálních třídách. Pokud by žáci byli vzděláváni po celou dobu vzdělávacího procesu v samostatných třídách, skupinách, nemůžeme hovořit o integraci v plném slova smyslu.

Tabulka 4: Vzdělávání žáků ZŠ se SVP ve školách bez SVP

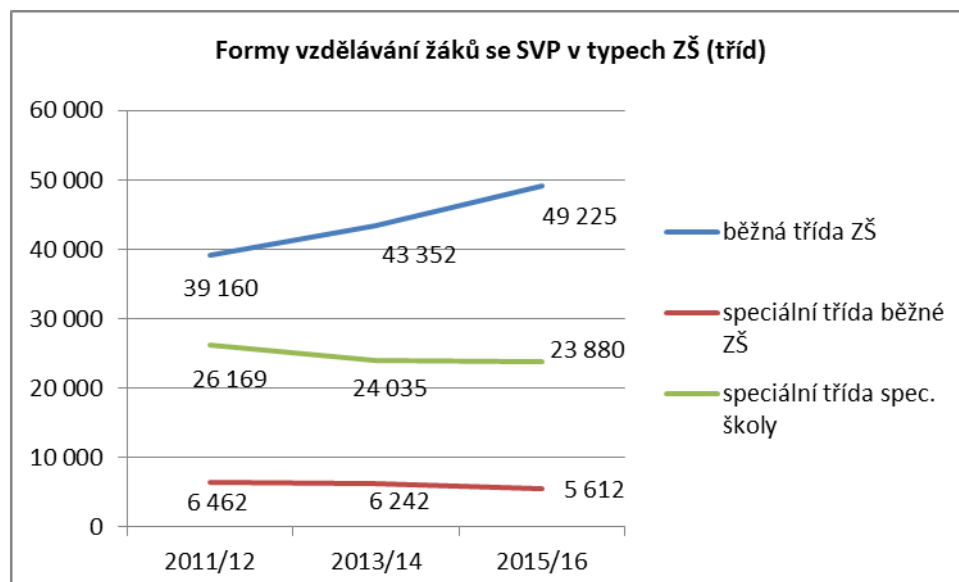
Rok	Celkem	Běžná třída	Speciální třída
2011/2012	45 622	39 160	6 462
2013/2012	49 549	43 352	6 242
2015/2016	54 837	49 225	5 612

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistické ročenky školství - výkonové ukazatele dostupné [on-line] z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

¹¹ Zařazování dětí do režimu speciálního vzdělávání. HUDEC, Luboš. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, mládeže a tělovýchovy. Portál veřejné správy [online]. 21. 01. 2009, dostupné z: <http://portal.gov.cz/portal/obcan/situace/196/199/4597.html>

Z tabulky je patrný nárůst zapojení žáků se SVP do běžných tříd, od roku 2011 téměř o 10 tis. žáků více. Tento vývoj se jeví jako pozitivní krok směrem k inkluzi.

Obrázek 3: Přehled forem vzdělávání žáků se SVP v typech ZŠ v letech 2011/12 - 2015/16

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistické ročenky školství - výkonové ukazatele, dostupné [on-line] z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

3.6 Integrativní a inkluzivní vzdělávání

Koncepce školství v České republice vychází z předpokladu zajištění komplexní péče o žáky se SVP, a to jak zapojením do běžných tříd, tak v systému speciálního školství.

První snahy o začleňování žáků se SVP do běžných tříd se začaly objevovat již v devadesátých letech minulého století, po zásadní společenské změně. Šlo o postupný přerod segregovaného modelu vzdělávání v model otevřený a nediskriminační. Byly vytvořeny právní předpisy upravující právo všech osob na rovný přístup ke vzdělávání, tedy i přístup žáků se SVP. Byly stanoveny formy a metody vzdělávání, které respektují jejich speciální potřeby a možnosti, stanoveno právo na poradenskou pomoc jak školy, tak školského poradenského zařízení, na bezplatné užívání speciálních pomůcek a další ustanovení týkající se jejich přijímání ke vzdělávání, při jeho ukončování či jejich hodnocení.

Integrativní a inkluzivní tendence jsou v našich podmínkách stále více prosazované. Tento trend je celospolečensky preferován, to ale neznamená, že by měl zaniknout systém speciálního školství, naopak ten si svou pozici si i nadále zachovává a je určen dětem, žákům a studentům s těžkým postižením, je plnohodnotnou alternativou k integrované formě vzdělávání. Je nezbytné zdůraznit, že integrace, respektive inkluze není ideální variantou vzdělávání pro každé dítě s postižením, ne vždy musí pozitiva převážit nad negativy tak, aby byly respektovány specifické potřeby dítěte a možnosti rozvoje jeho individuálního potenciálu.¹² Vždy by měl být prioritní zájem dítěte, žáka, studenta. Společné vzdělávání (inkluzivní vzdělávání) vytváří podmínky pro vzdělávání některých žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve školách hlavního vzdělávacího proudu (tzv. běžné školy), ale současně i nadále umožňuje existenci důležitého článku vzdělávacího systému, a to speciálního vzdělávání, které je ukotveno v §16 odstavci 9 školského zákona.

Rodiče žáka se speciálními vzdělávacími potřebami mají tedy možnost pro své dítě zvolit způsob vzdělávání:

- ve škole hlavního vzdělávacího proudu s využitím podpůrných opatření, pokud to podmínky jejich zdravotního stavu umožní, nebo
- ve škole hlavního vzdělávacího proudu, která má zřízenou třídu podle §16 odst. 9, nebo
- ve škole zřízené podle §16 odst. 9 ŠZ (speciální škola).

Při tomto rozhodování je vždy důležité posouzení míry a závažnosti speciálních vzdělávacích potřeb žáka školským poradenským zařízením (Pedagogicko-psychologická poradna nebo Speciálně pedagogické centrum), které má společně se zákonnými zástupci žáka zvážit, co je v nejlepším zájmu žáka a doporučit nejvhodnější skladbu podpůrných opatření.

¹² Legislativní rámec vzdělávání žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, dostupné [on-line] z: <http://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/deti-se-zdravotnim-postizenim/vzdelavani-deti-se-specialnimi-potrebami/vzdelavani-deti-se-zrakovym-postizenim/legislativni-ramec-vzdelavani-zaku-a-studentu-se-specialnimi-vzdelavacimi-potrebami.shtml>

3.6.1 Vymezení pojmu integrace

Integrace se zaměřuje na potřeby jedince s určitým postižením, je chápána spíše ve spojení s konkrétnějším opatřením, spadá do kompetence speciálních pedagogů.

Integrované vzdělávání jsou přístupy a způsoby zapojení žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami do hlavních proudů vzdělávání a do běžných škol. Cílem je poskytnout i žákům s těžkými a trvalými zdravotními postiženími společnou zkušenost s jejich zdravými vrstevníky, a přitom respektovat jejich specifické potřeby.¹³

Mezi **výhody integrace** žáka se speciálními vzdělávacími potřebami patří navazování kontaktu se zdravými žáky. Dochází k posilování demokratických hodnot, sociálnímu a kooperativnímu učení. Žák s handicapem se stává součástí třídy, školy a společnosti. Integrace také ovlivňuje ostatní žáky třídy, odstraňuje předsudky a vytváří u žáků empatictější vztah k okolí.

Nevýhodou integrace je její finanční náročnost a větší pracovní nasazení pedagogů. Žák má své speciální potřeby. Obvykle potřebuje různé speciální pomůcky, speciální přístup, který zabezpečuje osobní asistent či sám pedagog, na kterého jsou kladeny větší nároky. Škola se také musí potýkat s přírůstkem administrativní práce. Ta v současné době zabírá hodně času všem pedagogům.¹⁴

3.6.2 Vymezení pojmu inkluze

Inkluze znamená vytvoření takového prostředí ve třídě, které vítá a oceňuje odlišnosti.¹⁵

Základem inkluze je potřeba všech vzdělávaných, nemá působit pouze ve prospěch integrovaného studenta, ale ve prospěch všech, je chápána v širším pojetí, spadá do kompetence všech pedagogů.

¹³ PRŮCHA, J.: Moderní pedagogika, (Praha: Portál, 2002. s. 87)

¹⁴ OBST, O., KALHOUS, Z.: Školní didaktika (Praha: Portál, 2002. s. 85), PASCH, M. a kol.: Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině (Praha: Portál, 1998. s. 305)

¹⁵ LANG, G., BERBERICHOVÁ, CH.: Každé dítě potřebuje speciální přístup (Praha: Portál, 1998. s. 28)

Žáci se již nedělí na dvě skupiny, tj. ti kteří mají speciální vzdělávací potřeby a ti, kteří je nemají, ale jde o tu jedinou heterogenní skupinu žáků, kteří mají rozličné individuální potřeby. Velmi zjednodušeně by bylo možné říci, že integrace vyžaduje větší přizpůsobení dítěte škole, zatímco inkluze se více snaží přizpůsobit edukační prostředí dětem.¹⁶

3.6.3 Vymezení rozdílů mezi integrací a inkluzí

Integrace zkráceně pomůže jednotlivci v začlenění do třídy a přizpůsobení se třídě. Inkluze naopak znamená vytvoření diferencovaných podmínek různým dětem tak, že všechny – ač se svými schopnostmi mohou lišit – získají prostředí, které je optimálně rozvíjí a přitom mohou pracovat ve společné, výkonově heterogenní sociální skupině.¹⁷

Tabulka 5: Srovnání integrace a inkluze

Integrace	Inkluze
Prioritou jsou potřeby jedince s postižením	Prioritou jsou potřeby všech vzdělávaných
Zkušenosti speciálních pedagogů	Zkušenosti běžných učitelů
Speciální intervence	Kvalitní výuka pro všechny
Prospěšná pro integrovaného studenta	Prospěšná pro všechny studenty
Dílčí změna prostředí	Celková změna školy
Zaměřena na vzdělávaného žáka se SVP	Zaměření na skupinu všech žáků a školu
Speciální programy pro studenta se SVP	Celková strategie učitele ve třídě
Hodnocení studenta expertem	Hodnocení učitelem

Zdroj: Vlastní zpracování dle prostudovaných podkladů

3.7 Inkluzivní vzdělávání

Inkluzivní vzdělávání znamená takový přístup ke vzdělávání, který je založený na reálné společenské potřebě, na rovném přístupu ke vzdělávání. Je jedním z nejefektivnějších nástrojů k posilování sociální soudržnosti a integrace ve společnosti a zároveň k prevenci diskriminace osob s nějakým druhem odlišnosti.

¹⁶ LECHTA, V. Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole (Praha: Portál, 2010. 435 s.)

¹⁷ HOUŠKA, T.: Inkluzivní škola, Osmileté gymnázium Buďanka o.p.s. (Praha: Česká pedagogická komora, 2007. s. 7)

Hlavním cílem inkluzivního vzdělávání je vytvoření podmínek pro maximální rozvoj vzdělávacího potenciálu a sociálního rozvoje každého dítěte, žáka, studenta, pokud možno v přirozené vrstevnické skupině tak, aby každý jedinec, i přes různou míru vzdělávacích potřeb, mohl ve škole zažít přijetí a úspěch a mohl naplno rozvinout svůj vzdělávací potenciál.

Inkluzivní vzdělávání spočívá v uzpůsobení vzdělávacích podmínek tak, aby odpovídaly potřebám všech žáků. Je založeno na respektování nejlepšího zájmu dítěte. Žádní dva žáci nejsou stejní, každý má své individuální potřeby a preference, rozmanitost se stává jakousi normou a vytvoření pro všechny žáky podmínek pro rozvoj jejich individuálních vzdělávacích předpokladů se pro účely inkluzivního vzdělávání stává nezbytností. Podstatou inkluzivního vzdělávání je tedy akceptace individuálních potřeb každého žáka, důraz je kladen na kvalitu pro všechny účastníky vzdělávacího procesu a na zapojení všech, na celkový prospěch všech dětí ve škole.

3.7.1 Předpoklady k zajištění inkluzivního vzdělávání v ČR

K tomu, aby mohlo v praxi a inkluzivní vzdělávání plnit svůj účel, je potřeba ekonomické zajištění, tj. zajištění prostorových, materiálních, personálních a finančních podmínek každé školy pro tyto účely. Bez finanční podpory a systémového přístupu státní politiky není možné praktikovat principy inkluze v rámci české vzdělávací soustavy.

Podporu lze rozdělit do tří skupin nástrojů vzdělávací politiky: regulativní, ekonomické a informační nástroje.

Regulativní nástroje – spočívají v legislativní úpravě, tj. stanovení takových právních předpisů, které představují dostatečný a stabilní základ pro rozvoj vzdělávací soustavy a inkluzivního vzdělávání.

Ekonomické nástroje - zde se jedná o finanční zajištění ze strany státu, finanční podporu jak personálního zajištění inkluze (oblast poradenských služeb, další vzdělávání pracovníků, příprava budoucích speciálních pedagogů), tak materiálního – bezbariérovost, kompenzační a specializační pomůcky, zajištění takového způsobu financování škol, který umožní inkluzivní vzdělávání.

Informační nástroje – cílené úsilí o zvyšování znalostí účastníků vzdělávacího procesu, systematické předání informací, podpora a osvěta, sdílení zkušeností směřované nejen k učitelům o odborné školské veřejnosti, ale i k rodičům a žákům.

Zastřešujícím strategickým dokumentem je **Strategie** vzdělávací politiky ČR do roku 2020. Ve strategii jsou definována základní prioritní témata:

- „nastavení rovných příležitostí ve vzdělávání pro všechny
- Diagnostické nástroje – činnost a role školských pedagogických zařízení
- Supervizní mechanismy v oblasti inkluzivního vzdělávání
- Evidence a statistiky žáků vzdělávaných v inkluzivním prostředí
- Snižování předčasných odchodů ze vzdělávání¹⁸

Akční plán inkluzivního vzdělávání na období let 2016-2018 (APIV), který vychází z těchto priorit a dále z podrobněji definovaných opatření v Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR je dalším důležitým dokumentem.

V akčním plánu je vymezeno pět základních strategických cest vedoucích k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělávacímu systému:

- Zajištění včasné a účinné podpory, tj. včasné začlenění dětí do vzdělávacího procesu a včasné diagnostiky (kvalita poradenských služeb), zajištění možnosti přijetí dětí se SVP do běžné MŠ, jejich podpora při přechodu do školy, prevence rizikového chování již na stupních předškolního vzdělávání
- Pochopení inkluze jako přínos pro všechny, tj. nejen pro žáky se SVP, ale i pro žáky ostatní, vytvoření pozitivního přístupu ke vzdělávání, vhodného klimatu ve třídách, podpora poradenské spolupráce, spolupráce rodič – škola, zapracování inkluze do krajských a místních akčních plánů- podpora škol ze strany zřizovatelů,

¹⁸ Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020

- Zajištění kvalifikovaných odborníků jako základní předpoklad pro maximální rozvoj žáků a kvalitní výuku. Zaměřit se na vzdělávání pedagogických pracovníků škol i ŠPZ, poskytovat metodickou pomoc, kurzy a školení, sdílení zkušeností dobré praxe, profesní rozvoj, podpora kvality počáteční přípravy pedagogických pracovníků, odbornosti a specializace
- Vytvoření podpůrného systému a mechanismů financování – zkvalitnění a sjednocení systému poradenských služeb, zajištění jejich srovnatelnosti směrem k diagnostikovaným závěrům, taxativně vymezit skupiny podpůrných opatření dle skutečné potřeby jednotlivce, zajišťování metodické podpory při jejich zavádění v praxi, posílení pracovníků ŠPZ, nastavení podmínek pro činnost specialistů ve školách, metodické vedení v oblasti včasné identifikace problému a při vytváření plánu pedagogické podpory, rozšířit pracoviště ŠPZ formou odloučených pracovišť a tím zajistit dostupnost poradenských služeb, zavést systém podpory pro žáky z jiného socio-kulturně odlišného prostředí.
- Mechanismy financování – zabezpečení finančních prostředků na zajištění legislativních změn, financování podpůrných opatření, možnosti financování ze zdrojů EU
- Evaluační – sběr a vyhodnocování dat - nebytným předpoklad pro dlouhodobý rozvoj inkluzivního vzdělávání, vytvoření jednotného systému výkaznictví, metodiky hodnocení, evidence a statistiky žáků se SVP, monitoring a vyhodnocování projektů zaměřujících se na inkluzi, ověření funkčnosti podpory v praxi

3.8 Změna legislativy - zásadní krok k rozvoji inkluze

Základní změnou, kterou vyvrcholila snaha o změnu vzdělávání žáků se SVP a otevřela cestu k rozvoji inkluzivního vzdělávání, je novela školského zákona, a to zákonem č. 82/2015 Sb., s tím, že ustanovení týkající se vzdělávání dětí, žáků a studentů se SVP nabyly účinnosti od 1. 9. 2016. V souvislosti s tímto se:

- zrušuje se vyhláška 73/2005 Sb., nahrazuje se vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- dochází ke zrušení přílohy rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením.
- novelizuje se vyhláška 72/2005 Sb., poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (novelizace vyhl. č.197/2016 Sb., tzv. hromadná vyhláška)
- novelizuje se vyhláška 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky
- novelizuje se vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání (vyhl. č. 280/2016 Sb.) ve smyslu snižování počtu dětí ve třídách, kde se vzdělává dítě s podpůrnými opatřeními daného stupně a povinného přijímání dětí od určitého věku (povinnost zajistit přijetí dítěte do MŠ postupně už od 2 let věku, od 1. 9. 2017 se povinnost vztahuje na děti pětileté), i toto opatření znamená posun k inkluzi, neboť je nezbytné zajistit včasnou a účinnou podporu již na počátku vzdělávacího procesu, zajistit včasnou diagnostiku potřeb a tím eliminovat odklady školní docházky, zvyšovat vzdělávání dětí ze skupin ohrožených sociálním znevýhodněním, připravovat děti na plynulý přechod do základních škol a tím eliminovat některá znevýhodnění a zvýšit tak jejich šance na vzdělávání
- novelizuje se vyhláška č.48/2005 Sb., o základním vzdělávání ve smyslu snižování počtu dětí ve třídách, kde se vzdělává dítě s podpůrnými opatřeními daného stupně

Cílem těchto změn je nastavení optimálních podmínek pro vzdělávání všech žáků, zajištění rovného přístupu ke vzdělávání a zajištění přiměřené podpory zohledňující různorodé potřeby žáků.

Změna školského zákona přináší tedy především zlepšení finančních podmínek pro zajištění vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Garantuje podporu každému žákovi, který ji potřebuje při překonávání překážek ve vzdělávání, ať již ze zdravotních důvodů nebo např. jazykových bariér. Mělo by se zpružnit a zrychlit financování tak, aby žák dostal pomoc, kterou potřebuje, co nejdříve.

Zhodnocení změn:

- deklarace rovného přístupu ke vzdělávání pro všechny žáky
- nová definice žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, která vychází z **vertikálního členění** podle míry podpory a stanovení konkrétních podpůrných opatření, které žák potřebuje ke vzdělávání. Kategorizace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) dříve vycházela z **horizontálního členění** na žáky se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním. Toto dělení mělo však výrazné limity. V celé řadě případů nebylo možné jednoznačně určit, do které kategorie žáka zařadit nebo zařazení neodpovídalo potřebám dítěte. Zdravotní postižení bylo striktně vymezeno dle druhů, nebyly zahrnuty všechny oblasti - nové civilizační nemoci, alergie aj.
- zavedení pojmu podpůrná opatření nezbytných pro maximálně dosažitelného plnohodnotného vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu
- právní ukotvení financování vzdělávání žáků se SVP- podpůrné opatření je nárokové, je stanovena jednotná normovaná finanční náročnost
- možnost vzdělávání všech žáků v přípravných třídách (dříve se týkalo pouze dětí se sociálním znevýhodněním)
- zavádí pojem revizního pracoviště (§ 16b)

Novelizace školského zákona a změna souvisejících právních předpisů, znamená velmi důležitý krok, a tím je přechod od „škatulkování“ dětí podle diagnóz k jejich podpoře podle skutečných potřeb. Na podpůrné opatření bude mít nárok každé dítě, jemuž toto opatření doporučí školské poradenské zařízení. Škola na podpůrné opatření obdrží normované finanční náklady automaticky (tedy bez žádosti jako doposud) a přímo od příslušného krajského úřadu. Novela tedy přináší výraznou podporu školám, které děti se SVP vzdělávají.

3.8.1 Podpůrná opatření

Podpůrná opatření jsou vymezena v §16 ŠZ a dále blíže specifikována a finančně vymezena v prováděcím předpisu..

„§16 ŠZ

(2) Podpůrná opatření spočívají v

- a) poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
- b) úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky,
- c) úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání,
- d) použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob¹⁹), Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů,
- e) úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy,
- f) vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- g) využití asistenta pedagoga,
- h) využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů, nebo
- i) poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených.¹⁹

¹⁹ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění, §16

Novým prováděcím předpisem dle §19 školského zákona je vyhláška č.27/2016 Sb. (ta zrušuje vyhlášku 73/2005 Sb.), která stanoví konkrétní výčet a účel podpůrných opatření a jejich členění do stupňů, u 2. - 5. stupně stanoví pravidla pro jejich použití a normovanou finanční náročnost pro účely poskytování finančních prostředků ze státního rozpočtu (Přehled podpůrných opatření- příloha č. 1 vyhlášky).

Dále stanoví např. náležitosti zprávy a doporučení vydávaných ŠPZ (příloha č. 4 a 5 vyhlášky), organizaci vzdělávání žáků, postup při poskytování podpůrných opatření, náležitosti individuálních vzdělávacích plánů, činnosti asistenta pedagoga, pravidla spolupráce kompetentních subjektů, kompetence revizních orgánů, vzdělávání nadaných žáků aj.

Druhy podpůrných opatření stanoví vyhláška 27/2016 Sb. - příloha č. 1

- Podpůrná opatření 1. stupně - není finanční náročnost, bez doporučení ŠPZ, jedná se o úpravu metod, organizace a hodnocení vzdělávání (individualizace výuky, spolupráce více pedagogů atd.), škola vytvoří plán pedagogické podpory žáka
- Podpůrná opatření 2. -5. stupně - normovaná finanční náročnost, na základě doporučení ŠPZ, vytvoření individuálního vzdělávacího plánu žáka

Na základě stanovení podpůrných opatření lze umožnit žákům se SVP následující možnosti vzdělávání (viz Tabulka 6 a 7).

Tabulka 6: Skupiny dětí, žáků a studentů se SVP

Děti, žáci a studenti se SVP	Děti, žáci, studenti dle §16 odst. 9 ŠZ	Děti, žáci a studenti nadaní
Podpůrná opatření postačují	Podpůrná opatření na běžné škole nepostačují	Podpůrná opatření postačují
Žáci, kteří potřebují podpůrná opatření	Žáci s mentálním, tělesným, zrakovým, sluchovým postižením, se závažnými vadami řeči, se závažnými vývojovými poruchami učení a chování, se souběžným postižením a s autismem	Nadaný žák, mimořádně nadaný žák
Běžné školy (ZŠ běžná s RVP ZV)	ZŠ (školy praktické a speciální), třídy, oddělení, skupiny dle § 16 odst. 9	Běžné školy

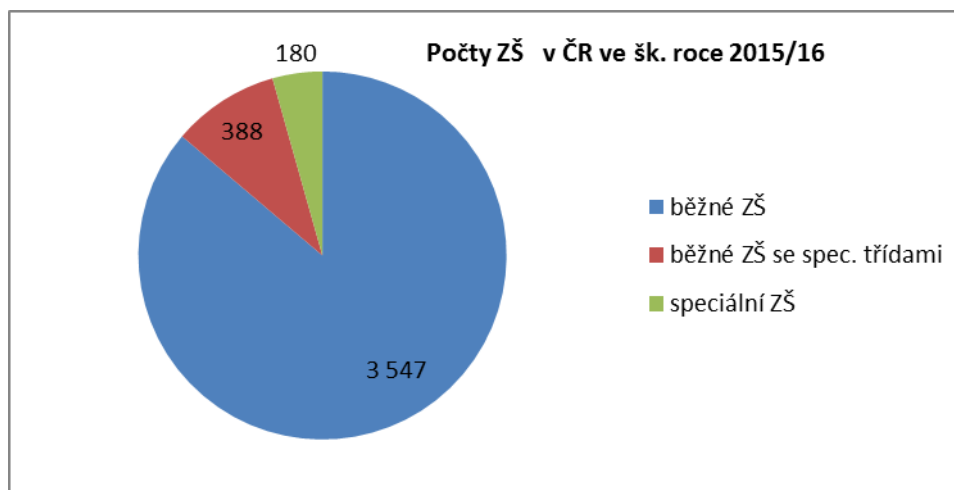
Zdroj: Seminář Mgr. Jitky Topičové (Seminaria, s. r. o.), Inkluze – změny ve vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Tabulka 7: Typy základních škol od 1. 9. 2016

Základní škola speciální	Základní škola běžná	Základní škola (resp. třída) podle §16 odst.9
Vzdělávání žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, žáci postižení více vadami a autismem	Vzdělávání žáků podle upraveného RVP ZV, případně IVP	Vzdělávající se doposud podle RVP ZV s přílohou LMP, ale i s tělesným postižením a dalšími
Způsob výuky se nemění, žáci budou vzdělávání podle RVP ZŠS	Nově budou mít nárok na personální, organizační a materiální podporu	Žáci budou vzdělávání podle upraveného RVP ZV, které upravuje nově i vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením
Žáci se středně těžkým a těžkým mentálním postižením	Všichni žáci bez SVP i žáci se SVP vč. žáků s LMP, kterým postačují podpůrná opatření	Žáci, kteří budou vzdělávání podle § 16 odst. 9 ŠZ, kterým nepostačují podpůrná opatření vč. žáků s LMP (spec. škola nebo třída)

Zdroj: Seminář Mgr. Jitky Topičové (Seminaria, s. r. o.), *Inkluze – změny ve vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami*

Obrázek 4: Počty ZŠ ve školním roce 2015/2016

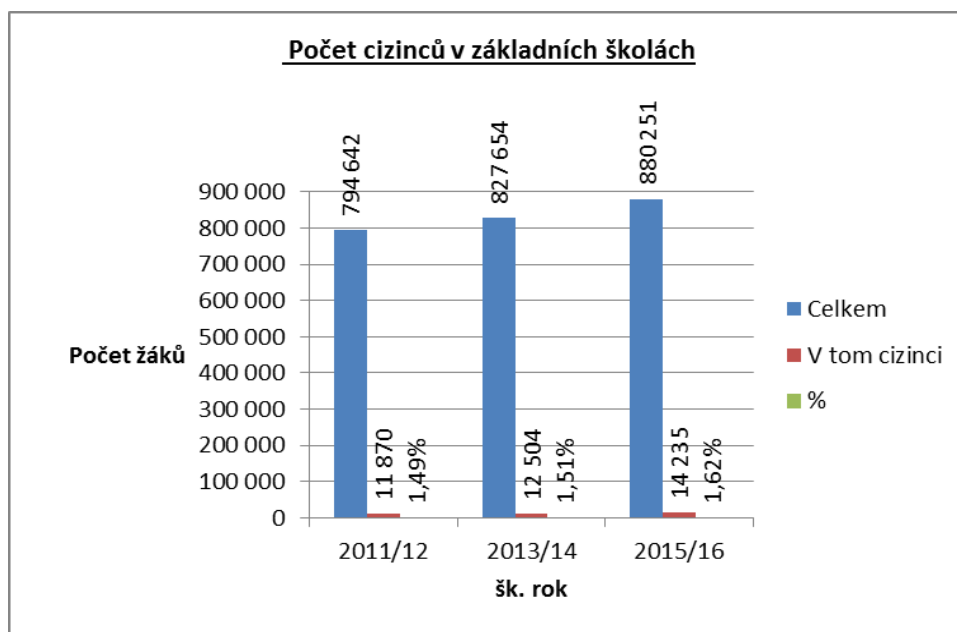
Zdroj: Vlastní zpracování dle *Statistické ročenky školství - výkonové ukazatele*, dostupné [on-line] z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

3.9 Vzdělávání cizinců

Pokud hovoříme o speciálních vzdělávacích potřebách je nutné zohlednit i skupinu dětí, žáků s odlišným mateřským jazykem. Jejich podíl na celkové populaci žáků ZŠ v České republice činí v současné době cca 2%. I tito žáci vyžadují při vzdělávání speciální přístup a jejich začlenění do vzdělávacího procesu vyžaduje zvýšené finanční náklady a klade zvýšené nároky jak na přípravu vyučujících, učebních materiálů, tak na přípravu samotných žáků.

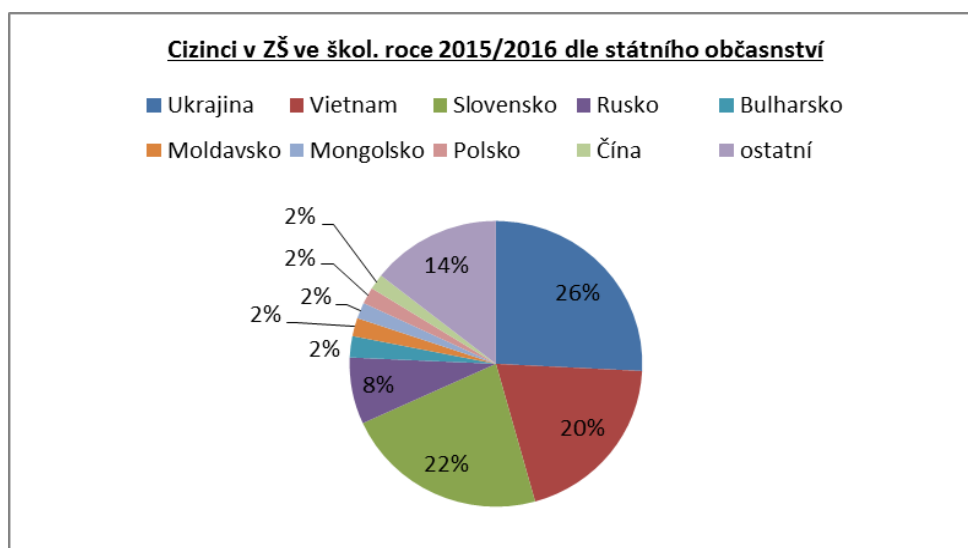
Podpůrná opatření pro děti a žáky s nedostatečnou znalostí nebo bez dostatečné znalosti vyučovacího jazyka jsou zakotveny v příloze vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Obrázek 5: Počet cizinců v základních školách v letech 2011 – 2016

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistické ročenky školství - výkonové ukazatele, dostupné [on-line] z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Obrázek 6: Cizinci v ZŠ ve školním roce 2015/2016 dle státního občanství

Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistické ročenky školství - výkonové ukazatele, dostupné [on-line] z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

3.10 Vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků

V souvislosti s novým vymezením pojmu speciální vzdělávací potřeby žáka, jakožto osoby, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo k užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření, lze zařadit do této skupiny i žáky nadané a mimořádně nadané.

„Nadaným žákem se rozumí jedinec, který při adekvátní stimulaci vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, intelektových činností nebo v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Za mimořádně nadaného žáka se v souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb. považuje žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.“²⁰

Zahrnutí skupiny nadaných a mimořádně nadaných žáků do skupiny žáků, kterým jsou poskytována podpůrná opatření bezplatně, může přispět k zlepšení péče o tuto skupinu žáků.

3.11 Financování vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Financování žáků se SVP probíhá v rámci stávajícího systému financování regionálního školství.

V souvislosti s novelou ŠZ a novou vyhláškou MŠMT č. 27/2016 Sb. dochází ke změnám ve způsobu financování a to směrem k zajištění **systemovosti, jednotnosti a finanční nárokovosti**.

Pro zmapování a porovnání dopadů změny právní legislativy v oblasti financování a podpory inkluzivního vzdělávání je nezbytné nejdříve objasnit „starý“ a „nový“ systém financování.

²⁰ Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, §27 odst. 2

3.11.1 Financování do 31. 8. 2016

Financování vzdělávacích potřeb žáků se SVP lze rozdělit do několika základních zdrojů

- příplatky k základnímu normativu
- asistenti pedagoga
- rozvojové a dotační programy MŠMT

3.11.1.1 Příplatky za zdravotní postižení (příplatky k základním normativům na vzdělávání žáků bez postižení)

Tento princip vychází z normativního způsobu financování, kdy výše finančních prostředků je stanovena na jednotku výkonu, kterou se pro tento účel rozumí 1 dítě, žák, student, strážník, žák ve školní družině atd. Základem je vytvoření republikových normativů, na základě kterých MŠMT rozepisuje finanční prostředky na jednotlivé kraje a kraj stanovuje své krajské normativy pro jednotlivé typy škol a školských zařízení s ohledem na počet žáků a jiné faktory. Součástí krajských normativů jsou i příplatky za zdravotní postižení. Ty se týkají žáků se SVP integrovaných v běžných třídách (škola obdrží na tohoto žáka základní normativ + příplatek za jeho zdravotní postižení). U škol speciálních (samostatně zřízených pro žáky se SVP je rovnou stanoven zvýšený normativ na žáka se SVP (nestanovuje se příplatek). Postup krajských úřadů při rozpisu finančních prostředků je upraven vyhláškou o krajských normativech č. 492/2005 Sb. a směrnicí MŠMT.

Při stanovení výše příplatků na zdravotní postižení se vychází z průměrné výše finančních prostředků státního rozpočtu poskytovaných v uplynulém kalendářním roce prostřednictvím krajských normativů na 1 dítě, 1 žáka, 1 studenta s příslušným druhem zdravotního postižení v příslušném druhu školy nebo typu školského zařízení v rámci kraje.

Příplatek k normativu na žáky se zdravotním postižením byl stanovován podle druhu postižení nikoliv podle reálné míry podpory, kterou žák potřebuje. Za druhy zdravotního postižení se považovali: zrakové postižení, sluchové postižení, tělesné postižení, mentální postižení, vady řeči, vývojové poruchy učení, vývojové poruchy chování a dále jednotlivé kategorie těžkého zdravotního postižení dětí, žáků nebo studentů stanovené dle § 1 odst. 5 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, v platném znění.

Tento systém tzv. normativního financování vzdělávání (nejen) žáků se SVP vykazuje následující **nedostatky**:

- nezaručuje rovné podmínky vzdělávání na celém území ČR a pro všechny skupiny žáků se SVP. Některé skupiny žáků nejsou v tomto systému zohledněny (žáci s civilizačními chorobami, vzácnými onemocněními), některé druhy potřeb nejsou ve stávajícím modelu řešitelné (nutné prvky ošetřovatelské či zdravotní podpory žáků v průběhu vzdělávání).
- umožňuje rozdílnou úroveň konkrétní podpory (částky), která je poskytována v jednotlivých krajích, vznikaly velké mezikrajové rozdíly (až trojnásobné), kdy vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, dávala krajům možnost stanovit individuální krajské normativy, vč. příplatků za postižení či individuální integraci
- na žáky se sociálním a zdravotním znevýhodněním nebyl stanoven žádný příplatek k normativu, Byly pouze dotační a rozvojové programy, které se zaměřovaly na vybrané oblasti podpory, prostředky z nich byly nenárokové
- nebyly stanoveny příplatky na vzdělávání dětí a žáků s odlišným mateřským jazykem, které rovněž vyžadují zvýšené finanční náklady
- příplatky za zdravotní postižení byly stanoveny podle zahajovacích výkazů k 30. 9. předchozího kalendářního roku a nebyla prováděna aktualizace, byly stanoveny vždy na celý rok bez ohledu na změny ve složení žáků
- byly stanoveny pouze na přímou vzdělávací činnost, školní družina ani školní jídelna nebyla akceptována (přitom žáci se SVP vyžadují zvýšenou péči i při účasti na školských službách – školní stravování, školní družina)
- v některých krajích nebyly zohledňovány zvýšené náklady na ONIV (ostatní neinvestiční výdaje – výdaje na učební pomůcky, další vzdělávání pracovníků)

Tabulka 8: Příplatek k normativu žáka ZŠ s vývojovými poruchami chování individuálně integrovaného v běžné třídě ZŠ v roce 2016

Hl. m. Praha	3 245,- Kč
Pardubický kraj	0,1 x základní částka
Plzeňský kraj	0,6 x základní částka
Jihočeský kraj	4 000 / 4 500,- Kč (1. / 2. stupeň ZŠ)
Olomoucký kraj	1 tis. Kč + 225,- Kč na ONIV(pomůcky)
Zlínský kraj	0,35 x základní částky + 300,- Kč na ONIV(pomůcky)
Moravskoslezský	0,15 x základní částka

Zdroj: vlastní zpracování dle webových stránek jednotlivých krajů

3.11.1.2 Finanční prostředky na asistenta pedagoga

Asistent pedagoga je jedním z druhů podpory při začleňování žáků se SVP. Asistent pedagoga je pedagogický pracovník, který poskytuje podporu jinému pedagogickému pracovníkovi při vzdělávání žáka či žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Podporuje samostatnost a aktivní zapojení žáka/žáků do všech činností uskutečňovaných ve škole v rámci vzdělávacího procesu, včetně školou poskytovaných školských služeb. Usiluje o zapojení žáka do činnosti třídy, minimalizuje jeho možné vyloučení z kolektivu. Rozsah činností i požadované odbornosti odpovídá doporučení ŠPZ, resp. potřebám žáka. Asistent pedagoga pracuje podle potřeby se žákem nebo s ostatními žáky třídy, oddělení nebo studijní skupiny podle pokynů jiného pedagogického pracovníka a ve spolupráci s ním.²¹

O asistenta pedagoga žádá ředitel školy na základě písemného rozhodnutí SPC nebo pedagogicko-psychologické poradny. Krajský úřad může povolit působnost asistenta na škole, avšak ze zákona nemá povinnost tuto práci financovat.

Při způsobu financování je nutné rozlišit asistenta pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a asistenta pedagoga pro žáky se sociálním a zdravotním znevýhodněním. Asistenti pedagoga **pro žáky se zdravotním postižením** jsou financováni ze dvou zdrojů - jak normativně (příplatek na zdravotní postižení, který je součástí krajských normativů),

²¹ Dodatek k ŠVP č. 2016/10

tak mimonormativně (dofinancování z rezervy kraje, MŠMT). Asistenti pedagoga **pro žáky se zdravotním a sociálním znevýhodněním** jsou financovány z rozvojového programu MŠMT.

Tabulka 9: Počet dětí/žáků s asistentem pedagoga ve šk. roce 2013/2014- 2015/2016

typ školy	mateřská škola			základní škola		
	běžné třídy	speciální třídy	celkem	běžné třídy	speciální třídy	Celkem
2013/2014	21 293	1 850	23 143	95 070	13 314	108 384
2014/2015	27 024	1 913	28 937	114 273	14 362	128 635
2015/2016	31 293	1 913	33 206	139 718	15 600	154 806

*Zdroj: Vlastní zpracování dle Statistické ročenky školství - výkonové ukazatele, dostupné [on-line] z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>
koeficient nárůstu MŠ - BT - 1,46 ST - 1,03 koeficient nárůstu ZŠ- BT - 1,46, ST - 1,17*

Financování asistenta pedagoga pro žáky se zdravotním postižením

Na základě doporučení ŠPZ podá ředitel školy na krajský úřad žádost o zřízení funkce asistenta pedagoga, krajský úřad souhlas udělí, ale nezaručí nárok na jeho financování. Ředitel školy pak 2x ročně žádá kraj o finanční prostředky na asistenta pedagoga, a to dle skutečné potřeby na období 1 - 8 měsíce kal. roku (žádost podává k 31. 10. předchozího kal. roku), a dále pak na období 9 - 12 měsíce kal. roku (žádost podává k 31. 5. kal. roku). Již z tohoto je zřejmé, že údaje vykázané pro přiznání finančních prostředků nejsou aktuální a často dochází ke změnám, které nejsou ze strany kraje zohledněné. Navíc je zde zřetelný časový nesoulad mezi přijetím žáka a obdržetím financí. Docházelo k reálnému podfinancování asistenta pedagoga, neboť finanční prostředky poskytované krajem neodpovídaly reálné potřebě školy. Navíc často nebyla zohledněna skutečná výše úvazku, ale úvazek byl ze strany kraje krácen. Rozdílné byly i částky na AP v jednotlivých krajích, neboť stanovení finančních prostředků na podporu AP bylo zcela v jejich kompetenci, a to ať již ve formě zmiňovaných příplatků k základním normativům, tak zejména ve výši uvolňované v rámci povinně vytvářené krajské rezervy.

Tabulka 10: Finanční prostředky na platy/měsíc/úvazek asistenta pedagoga ve vybraných krajích za rok 2015

Kraj	Základní školy	Mateřské školy
Karlovarský	15 090,-Kč	12 800,-Kč
Moravskoslezský	10 650,-Kč	10 650,-Kč
Hl. m. Praha	11 000,-Kč	11 000,-Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle webových stránek jednotlivých krajů

Uvedené částky odpovídají zařazení do 5.-7. platové třídy, což neodpovídá skutečnému zařazení asistenta pedagoga (dle skutečně vykonávané činnosti je ve většině ZŠ zařazen v 8. platové třídě). Většině škol tímto způsobem financování vznikal deficit, který musel být hrazen z normativního rozpočtu školy na úkor snižování nenárokových složek platu ostatním zaměstnancům školy.

Nedostatky tohoto systému financování:

- stanovení výše finančních prostředků na asistenta pedagoga je v kompetenci krajů, což způsobuje velké mezikrajové rozdíly,
- podhodnocené financování,
- zdoluhavý a časově nesystémový postup při zajištění AP a jeho financování,
- časová prodleva mezi skutečnou potřebou a poskytnutím finančních prostředků,
- nenárokovost finančních prostředků

3.11.1.3 Rozvojové a dotační programy MŠMT

MŠMT systematicky a průběžně podporuje vzdělávání žáků se SVP, k naplňování cílů a plnění klíčových aktivit v této oblasti, tj. speciálního vzdělávání, prevence rizikového chování, inkluzivního vzdělávání, integrace, pedagogicko-psychologického poradenství využívá nástrojů podpory subjektů, které se na realizaci na místní úrovni podílejí. Rozvojové programy vyhlašované MŠMT jsou dalším zdrojem financování žáků se SVP a to v oblastech, kde kraje pro tuto oblast nedostávají žádné finanční prostředky. V uplynulých letech se jednalo o dva základní rozvojové programy (RP):

- RP na podporu financování asistentů pedagoga dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením (pro církevní a soukromé školy), a dětí, žáků a studentů se sociálním

znevýhodněním - podporuje rovný přístup škol ke vzdělávání dětí, žáků a studentů se SVP, kteří se vzdělávají s podporou asistenta pedagoga. V roce 2015 bylo na tyto rozvojové programy vyčleněno 160 milionu korun.

- RP na pořízení kompenzačních pomůcek - podpora žáků se zdravotním postižením formou poskytnutí účelových finančních prostředků na pořízení kompenzačních (rehabilitačních) pomůcek, zejména pro žáky s tělesným, mentálním, zdravotním a sluchovým postižením, autismem, narušenou komunikační schopností a více vadami v ZŠ a v ZŠS. V roce 2015 bylo na tuto oblast vyčleněno 10 mil. Kč.

Nedostatky tohoto systému:

- není záruka, že MŠMT program vyhlásí,
- není záruka, kolik finančních prostředků MŠMT vyčlení, kolik škol se přihlásí a kolik financí škola opravdu získá,
- časový nesoulad mezi skutečnou potřebou školy a získáním finančních prostředků z RP,
- nevhodnost pro všechny školy – specificky zaměřeno a omezeno podmínkami RP

Tabulka 11: Objem finančních prostředků na podporu vzdělávání žáků se SVP v roce 2015

Celkem v tis. Kč	3 788 966	%
Zdrojové členění		
Příplatky za zdravotní postižení	2 906 323	76,7
Rozvojové programy MŠMT	169 213	4,47
Rezerva krajů	713 430	18,83
Druhé členění		
Asistenti pedagoga celkem	1 582 118	41,76
Z příplatků za zdravotní post.	709 475	
Z RP	159 213	
Z rezervy krajů	713 430	
Ostatní podpora	2 206 848	58,24
Z příplatků za zdr. Postižení	2 196 848	
Z rozvojových programů	10 000	

Zdroj: APIV 2016 – 2018, s 37., dostupné [on-line] z:

http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/apiv_2016_2018.pdf

3.11.2 Přejchodné období (od 1. 9. 2016 do 31. 8. 2018)

Jak už bylo několikrát zmíněno, rok 2016 je jakýmsi průlomem ve způsobu financování žáků se SVP a to směrem k podpoře inkluzivního vzdělávání.

§ 32 nové vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, která umožňuje re-diagnostiku dítěte odložit na dobu maximálně dva roky od účinnosti této novely, tj. max. do 31. 8. 2018. Odklad v žádném případě neznamena "odklad inkluze". Znamená pouze podporu práce ŠPZ v rámci re-diagnostiky žáků, ve snaze zmírnit dopady nové legislativy na činnost poradenských zařízení. Ta potřebují větší časový prostor pro vystavování nových posudků. Zároveň je zajištěno, že děti, které novou diagnostikou neprojdou, nebudou v tomto mezidobí bez podpory. Do doby nové diagnostiky dítěte (kdykoli mezi 1. 9. 2016 a 1. 9. 2018) budou tyto děti dostávat podporu na základě minulého znění vyhlášky č. 73/2005 Sb.

Po dobu tzv. přechodného období v oblasti překlopení systému společného vzdělávání podle § 16 školského zákona bude vedle sebe existovat „starý“ a „nový“ systém. Tj. děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami budou mít vydána ze školských poradenských zařízení doporučení podle stávajících právních předpisů., resp. do 31. 8. 2016 podle staré právní úpravy a od 1. 9. 2016 začnou SPC a PPP vydávat doporučení, v nichž stanoví pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami podpůrná opatření dle nové právní legislativy, tj. vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Poskytování podpůrných opatření podle této vyhlášky bude postupně nahrazovat dosud přiznávané příplatky na zdravotní postižení v rámci normativů.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že již od 1. 9. 2016 po dobu dvou let, tj. do 31. 8. 2018, bude v platnosti stávající systém příplatků na zdravotní postižení a zároveň bude v platnosti i nový systém financování podpůrných opatření dle prováděcí vyhlášky č. 27/2016 Sb. Dva roky budou mít všechny školy na to, aby zajistily podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními potřebami dle vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Proto v roce 2016 musely být ze státního rozpočtu vyčleněny finanční prostředky na nově diagnostikované žáky – podpůrná opatření. To je z důvodu toho, že další změnou oproti předchozím letům je možnost pravidelné měsíční úpravy rozpisu rozpočtu jednotlivým krajům v závislosti na skutečné podpoře žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve školách v jednotlivých krajích ze strany MŠMT. Ředitel školy do školní matriky (novela vyhlášky č. 364/2005 Sb. o dokumentaci škol a školských zařízení) podle pokynů zapíše přiznané podpůrné opatření. Každý měsíc příslušný krajský úřad uvidí změny ve školní matrice dané školy a na základě těchto změn upraví škole rozpočet.

Pro účely podpory inkluzivního vzdělávání byly ze strany MŠMT učiněny následující kroky:

Rok 2016

- **Rezerva kraje**

Krajské úřady v roce 2016 dle vyhlášky MŠMT zvýšily jimi vytvářenou rezervu o 0,6 % oproti roku 2015, tedy z 2,5 % na 3,1 %, a to z důvodu, že od 1. 9. 2016 budou navíc z rezervy financována postupně přiznávaná nároková podpůrná opatření podle § 16 školského zákona a vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Pro naplnění tohoto cíle bylo počátkem ledna 2016 (v rozpisu rozpočtu 2016 z MŠMT na jednotlivé kraje) krajům za účelem finanční podpory společného vzdělávání rozepsáno navíc oproti roku 2015 cca 528 mil. Kč.

- **Rozvojové programy**

Další prostředky v roce 2016 pro účely společného vzdělávání uvolnilo ministerstvo prostřednictvím rozvojových programů, zejména týkajících se asistentů pedagoga:

- rozvojový program pro asistenty pedagoga v soukromém a církevním školství pro zdravotně postižené – 150 mil. Kč,
- rozvojový program pro asistenty pedagoga pro děti a žáky sociálně znevýhodněné – 119 mil. Kč,
- zvýšení výdajů na podporu nastavení systému pro posuzování podpůrných opatření (podpora pedagogicko-psychologických poraden) 80 mil. Kč

- rozvojový program na podporu školních psychologů a školních speciálních pedagogů ve školách a metodiků – specialistů ve školských poradenských zařízeních
- dalšími rozvojovými programy jsou vybavení škol kompenzačními pomůckami, speciální učebnice, podpora integrace romské komunity, podpora aktivit v oblasti prevence rizikového chování

Rok 2017

V roce 2017 bude stále trvat přechodné období náběhu podpůrných opatření, systém financování bude stejný jako v roce 2016. Aby i v roce 2017 mohla být realizace společného vzdělávání podpořena i finančně, byly zvýšeny výdaje kapitoly 333 MŠMT na tuto oblast oproti roku 2016, a to o částku cca 920 mil. Kč.²²

Dochází k přechodu z plošné podpory společného vzdělávání na podporu cílenou-zaměřenou na konkrétní speciální vzdělávací potřeby dětí a žáků tak, jak žádají školy. MŠMT uvolnilo na počátku roku 2017 první částku ve výši 449 milionů korun, která zahrnuje podpůrná opatření, která školy poskytují od 1. 1. 2017. Během roku bude tato podpora dále navyšována podle aktuálních potřeb škol.²³

Finanční podpora na vzdělávání znevýhodněných žáků je od 1. 1. 2017 vázána na potřeby konkrétních škol. Krajské úřady tak z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) obdrží finance podle vykázaných potřeb každé školy (na základě výkazu R44-99), a přesně tuto částku pak jednotlivým školám odešlou. Díky opatřením na podporu znevýhodněných žáků budou moci školy využívat více asistentů a nakupovat speciální pomůcky. Čerpání peněz se zrychlí a získat finanční podporu bude jednodušší.

V roce 2017 budou vyhlášeny obdobné rozvojové programy jako v roce 2016 případně i jiné dotační programy v souvislosti s reálnými potřebami vyplývajícími se zaváděním inkluzivního vzdělávání.²⁴

²² Financování společného vzdělávání – MŠMT, dostupné [on-line] z: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:_GpbZICgNI0J:www.msmt.cz/file/37166_1_1/+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz

²³ Tiskové zprávy MŠMT, dostupné [on-line] z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-zaslalo-krajum-zvysene-financi-prostredky-pro-materske>

²⁴ Tiskové zprávy MŠMT, dostupné [on-line] z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/financi-podpora-na-znevychodnene-zaky-je-od-ledna-vazana-na>

3.11.3 Nové zdroje financování inkluzivního vzdělávání

Novými zdroji financování na podporu inkluzivního vzdělávání jsou vyhlášené výzvy v rámci operačních programů, ať už se jedná o operační program věda, vývoj vzdělávání, nebo operační program Praha pól růstu. V rámci těchto výzev mají školy, ale i neziskové organizace, případně zřizovatelé škol, možnost získat finanční prostředky na pokrytí zvýšených nákladů spojených s inkluzí.

3.11.3.1 Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)

Dalším nástrojem posilování rovného přístupu ke vzdělávání je OP VVV.

V prioritní ose 3 tohoto operačního programu (operační program věda, vývoj vzdělávání) - Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání - vyhlásil Řídící orgán OP VVV dne 23. června 2016 výzvu č. 02_16_023 Podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování – Šablony pro MŠ a ZŠ

Cíl výzvy: podpora mateřských a základních škol formou projektů zjednodušeného vykazování zaměřená na:

- podporu osobnostně profesního rozvoje pedagogů prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,
- podpora vzájemného setkávání a sdílení zkušeností pedagogů,
- podpora společného vzdělávání dětí/žáků, a to možností personálního posílení o školního asistenta, školního psychologa, speciálního pedagoga, sociálního pedagoga, příp. chůvu v mateřské škole,
- podpora usnadnění přechodu dětí z mateřské školy do základní školy,
- podpora spolupráce s rodiči dětí a žáků,
- podpora zařazení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) do hlavního vzdělávacího proudu (čtenářské kluby, kluby zábavné logiky a deskových her a doučování žáků základní školy ohrožených školním neúspěchem)²⁵

²⁵ Výzva č. 02_16_023, MŠMT – OP VVV

Prostřednictvím této výzvy mohou školy požádat o: školního psychologa, speciálního pedagoga, školního asistenta, chůvu (v souvislosti s nástupem 2letých dětí do MŠ), finanční prostředky na podporu usnadnění přechodu dětí z MŠ do ZŠ, na podporu spolupráce s rodiči a na profesní rozvoj pedagogů. Vyčleněno bylo celkem 4,5 mld. Kč.

3.11.3.2 Operační program Praha pól růstu

V říjnu 2016 byly v rámci tohoto operačního programu vyhlášeny 3 výzvy, které jsou zacíleny na mateřské, základní a střední školy na území hl. m. Prahy.

- **Výzva č. 20** – Modernizace zařízení a vybavení pražských škol
- **Výzva č. 21** – Zvyšování kvality vzdělávání prostřednictvím posílení inkluze v multikulturní společnosti
- **Výzva č. 23** – Navýšení kapacit základního vzdělávání za účelem sociální inkluze

Tyto výzvy jsou mimo jiné zaměřeny právě na podporu inkluzivního vzdělávání – fyzická dostupnost a bezbariérovost školských objektů, posílení inkluze ve vzdělávacích programech škol, integraci dětí s odlišným mateřským jazykem v rámci volnočasových a neformálních aktivit, vytvoření nových tříd ve stávajících objektech základních škol za cílem vytvoření nových kapacit vzdělávání v souvislosti s podporou inkluze.

3.12 Inkluze v podmínkách současného normativního způsobu financování přímých nákladů na vzdělávání

V souvislosti s novelou školského zákona a návazně novelizací vyhlášky o základním vzdělávání a vyhlášky o předškolním vzdělávání, kde v rámci podpory inkluzivního vzdělávání bylo právně stanoveno snižování počtu dětí, žáků ve třídách, kde se vzdělávají žáci s podpůrnými opatřeními určitého stupně, je současný systém normativního financování přímých nákladů na vzdělávání, který je založen na principu normativ = žák, nevyhovující. Z toho důvodu byla v únoru 2017 Poslaneckou sněmovnou ČR schválena reforma financování regionálního školství a s tím i změna způsobu financování přímých nákladů na vzdělávání, kde hlavním kritériem pro výši poskytnutých financí nebude počet žáků ve třídách, ale financování se bude odvíjet od počtu odučených hodin, který vyžaduje daný vzdělávací program.

4 Praktická část

Pro účely praktické části proběhl screening základních škol zřizovaných městskou částí Praha 4. Došlo ke zmapování současného stavu vzdělávání a financování žáků v rámci inkluzivního vzdělávání, ověření dat, která byla získána a vyvozena z teoretické části, v praxi těchto škol. Dále proběhl průzkum formou dotazníkového šetření, který byl zaměřen na potvrzení či vyvrácení dvou stanovených základních domněnek týkajících se dostatečného finančního zajištění a připravenosti základních škol na zavedení inkluzivního vzdělávání do praxe.

4.1 Základní údaje o MČ Praha 4

Městská část Praha 4 s počtem 130 000 obyvatel je největší městskou částí v Praze.

Jako obec je zřizovatelem nejvyššího počtu mateřských a základních škol (a jedné střední školy), nejen v Praze, ale i v České republice. Tyto školy jsou zřízeny jako příspěvkové organizace s právní subjektivitou (celkem 39 právních subjektů v 60 školských objektech).

Městská část Praha 4 je zřizovatelem 20 základních škol, které poskytují základní vzdělávání ve 21 školských objektech:

1. Základní škola, Praha 4, Bítovská 1/1246
2. Základní škola s rozšířenou výukou jazyků a s rozšířenou výukou tělesné výchovy, Praha 4, Filosofská 3/1166 (odloučené pracoviště v objektu Jitřní 185)
3. První jazyková základní škola v Praze 4, Praha 4, Horáčkova 1100
4. Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Praha 4, Jeremenkova 1003
5. Základní škola, Praha 4, Jílovská 1100
6. Základní škola, Praha 4, Jižní IV. 1750/10
7. Základní škola, Praha 4, Křesomyslova 2
8. Škola Kavčí hory – ZŠ, MŠ a SOŠS, Praha 4, K Sídlišti 840
9. Základní škola a Mateřská škola, Praha 4, Mendíků 1/1000
10. Základní škola, Praha 4, Na Chodovci 54
11. Základní škola, Praha 4, Na Líše 16/936

12. Základní škola s rozšířenou výukou matematiky a přírodovědných předmětů, Praha 4, Na Planině 1393/13
13. Základní škola, Praha 4, Nedvědovo náměstí 140
14. Základní škola a Mateřská škola, Praha 4, Ohradní 1366/49
15. Základní škola, Praha 4, Plamínkové 2
16. Základní škola, Praha 4, Poláčkova 1067
17. Základní škola a Mateřská škola, Praha 4, Sdružení 1080
18. Základní škola, Praha 4, Školní 700
19. Základní škola, Praha 4, Táborská 421/45
20. Základní škola U Krčského lesa, Praha 4, Jánošíkova 1320

V současné době v těchto školách plní povinnou školní docházku celkem 9 564 žáků, což je 21 % žáků základních škol v hl. m. Praha. Kapacita těchto ZŠ činí 12 065 míst.

Obrázek 7: Rozmístění základních škol zřizovaných MČ Praha 4

Zdroj: interní podklady OŠ ÚMČ P4

4.2 Formy vzdělávání žáků se SVP v ZŠ MČ Praha 4

V celkovém počtu žáků tvoří nezanedbatelnou část i žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. Ve vzdělávání těchto žáků můžeme v základních školách MČ Prahy 4 vidět oba dva způsoby integrace:

- formou individuální integrace, tj. začleňování žáků do běžných tříd, ať už za pomoci asistenta pedagoga či pouze za pomoci IVP,
- formou skupinové integrace, tj. zřízením samostatných specializovaných tříd.

Skupinovou integrací se zabývají dvě základní školy:

Základní škola Poláčkova, která má specializované třídy pro žáky s poruchou chování. Pro tyto účely zřizuje na 1. stupni tzv. „malé třídy“, kde pod vedením speciálních pedagogů se učí žáci stejnému učivu jako jejich vrstevníci v kmenových třídách. Ve specializovaných třídách je počet žáků nejvýše 12. Do těchto tříd jsou zařazováni žáci na základě vyšetření z pedagogicko-psychologické poradny (PPP). Na 2. stupni jsou žáci ze specializovaných tříd integrovány do běžných tříd.

Základní škola Ohradní - má 9 tříd pro žáky se speciálně vzdělávacími potřebami- poruchy učení. Nezbytné pro zařazení žáka do speciální třídy je opět doporučení z PPP nebo SPC, při zlepšení je možnost integrace (vřazení) do běžné třídy.

Výhodami tohoto způsobu vzdělávání je nižší naplněnost třídy, individuální přístup k dítěti, vyučující – speciální pedagogové, tolerance individuálního tempa dítěte.

V ostatních základních školách probíhá vzdělávání žáků se SVP formou zařazení do běžných tříd s přihlédnutím na jejich speciální potřeby a využitím speciálních nástrojů (speciální pedagogové, speciální pomůcky, individuální vzdělávací plán).

Tabulka 12: Počty žáků vzdělávajících se ve speciálních třídách běžných ZŠ

Škola	2013/2014		2014/2015		2015/2016		2016/2017	
	počet žáků	počet tříd	počet žáků	počet tříd	počet žáků	počet tříd	počet žáků	počet tříd
ZŠ Ohradní	142	11	133	10	131	9	124	9
ZŠ Poláčkova	46	5	48	5	39	4	31	4

Zdroj: zahajovací výkazy ZŠ - M3 k 30. 9. 2015 a k 30. 9. 2016

Z tabulky je patrný pokles žáků vzdělávajících se ve speciálních třídách, a to zejména u žáků s poruchami učení u ZŠ Ohradní.

4.3 Žáci se zdravotním postižením

V roce 2015/16 se jednalo cca o 5, 3% a v roce 2016/17 cca o 6, 3% z celkového počtu žáků základních škol.

Zatímco v roce 2015/16 žáci se zdravotním postižením byli vzděláváni v 16-ti objektech ZŠ, ve školním roce 2016/17 se tyto žáci se vzdělávají ve všech 21 objektech základních škol.

Tabulka 13: Vzdělávání žáků se zdravotním postižením v ZŠ

školní rok	celkem	v běžných třídách	ve speciálních třídách
2015/2016	497	327	170
2016/2017	599	444	155

Zdroj: Zahajovací výkazy ZŠ - M3, k 30. 9. 2015 a 2016

Z tabulky vidíme nárůst počtu žáků se zdravotním postižením a zároveň nárůst individuálně integrovaných žáků v běžných třídách základních škol.

Nejvyšší podíl tvoří žáci s vývojovými poruchami učení (75%) a s vývojovými poruchami chování (16%).

Tabulka 14: Přehled žáků se zdravotním postižením v ZŠ ve školním roce 2015/16 a 2016/17

Školní rok	Vývoj. poruchy učení	Vývoj. poruchy chování	Mentální postižení	Vady řeči	Těžké vady řeči	Autismus	Zrakové postižení	Těžké zrakové postižení	Souběžné postižení	Tělesné postižení	Těžké tělesné postižení	Sluchové postižení	Těžké sluchové postižení	Celkem
2015/2016	371	72	8	9	5	18	4	2	4	1	2	1	0	497
2016/2017	426	94	10	0	24	23	4	2	7	4	3	1	1	599

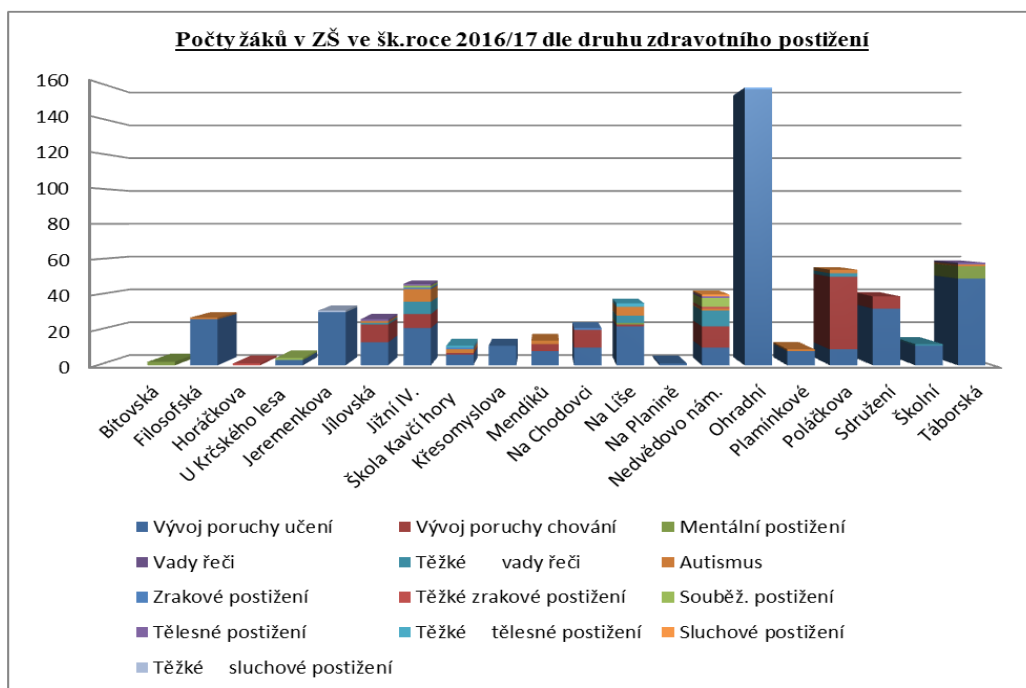
Zdroj: Zahajovací výkazy o ZŠ - M3 k 30. 9. 2015 a 2016

Tabulka 15: Počty žáků v jednotlivých ZŠ dle druhu zdravotního postižení ve šk. roce 2016/2017

Základní škola	Vývoj poruchy učení	Vývoj poruchy chování	Mentální postižení	Vady řeči	Těžké vady řeči	Autismus	Zrakové postižení	Těžké zrakové postižení	Souběžné postižení	Tělesné postižení	Těžké tělesné postižení	Sluchové postižení	Těžké sluchové postižení	Celkem
Bitovská			2											2
Filosofská	26					1								27
Horáčkova								1						1
U Kráského lesa	3								1					4
Jeremenkova	30												1	31
Jilovská	13	10			1	1				1				26
Jižní IV.	21	8			7	7	1		1	1				46
Škola Kavčí hory	6	1				2	1				1			11
Křesomyslova	11													11
Mendíků	8	4				2								14
Na Chodovci	10	10					1							21
Na Líše	22	1	1		4	5					2			35
Na Planině	1													1
Nedvědovo nám.	10	12			9	1		1	5	1		1		40
Ohradní	156						1							157
Plamínkové	8					1								9
Poláčkova	9	41			2	2								54
Sdružení	32	7												39
Školní	11				1									12
Táborská	49		7			1				1				58
Celkem	426	94	10	0	24	23	4	2	7	4	3	1		599

Zdroj: Zahajovací výkazy o ZŠ - M3 k 30. 9. 2016

Obrázek 8: Přehled žáků se zdravotním postižením v ZŠ ve školním roce 2016/2017

Zdroj: Zahajovací výkazy o ZŠ - M3 k 30. 9. 2016

4.4 Žáci s odlišným mateřským jazykem a žáci nadaní

Žáci s odlišným mateřským tvoří rovněž nemalou část žakovské populace na Praze 4. Jedná se cca o 6,6% z celkového počtu žáků.

Žáků – cizinců ze zemí Evropské unie je celkem 118 (nejvíce - 84 ze SR), mezi žáky ze zemí mimo EU v celkovém počtu 515 převažují země Ukrajina, Vietnam, Rusko.

Nadaným žákům je věnována zvýšená péče zejména ve školách s rozšířenou výukou některých předmětů (jazykové, sportovní třídy, třídy zaměřené na matematiku, informatiku a přírodovědné předměty).

Školy při výběru nadaných žáků spolupracují s PPP. Na základě odborných posudků z PPP na žádost rodičů jsou žákům vypracovány individuální vzdělávací plány.

Tabulka 16: Zaměření základních škol

Jazykové třídy	ZŠ Horáčkova, ZŠ Filosofská, ZŠ Jeremenkova
Přírodovědné předměty	ZŠ Jílovská, ZŠ a MŠ Mendíků, ZŠ Nedvědovo nám., ZŠ Na Planině
Zaměření na matematiku	ZŠ Jílovská, ZŠ a MŠ Mendíků, ZŠ Na Planině
Zaměření na sport	ZŠ Bítovská (fotbal), ZŠ Nedvědovo náměstí (plavání), ZŠ Plamínkové (florbal, basketbal), ZŠ U Krčského lesa
Estetická výchova	ZŠ Jižní, ZŠ Na Chodovci, ZŠ Na Líše

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výročních zpráv ZŠ za školní rok 2015/16

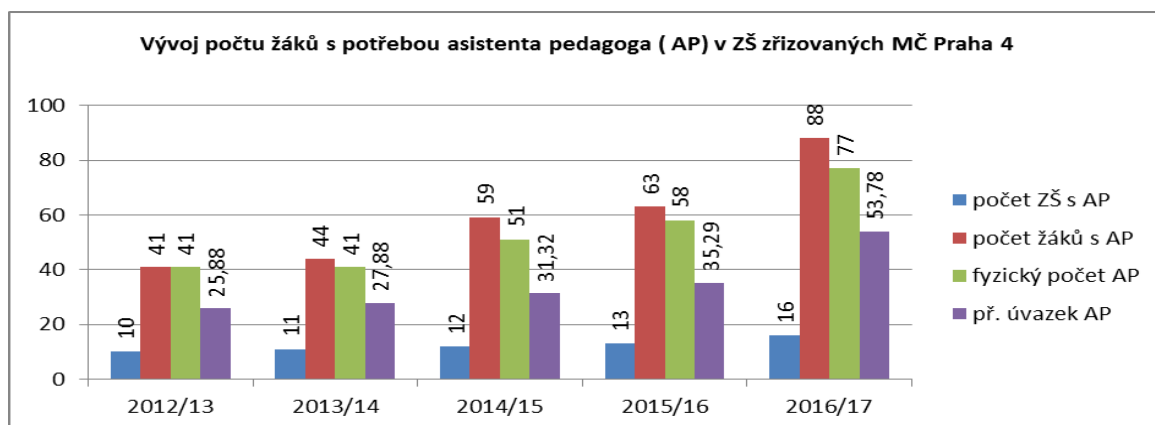
Ve školách s běžnými třídami je věnována zvýšená pozornost nadaným dětem zejména formou pořádání olympiád (matematika, český jazyk, cizí jazyk, přírodovědné předměty, dějepis) nebo sportovních soutěží. Integrace nadaných dětí v běžných třídách má velmi pozitivní vliv na obě skupiny dětí ve třídách. Za negativní jev považují školy odchody těchto dětí na víceletá gymnázia.

4.5 Žáci s asistentem pedagoga

U této skupiny žáků je patrný jejich nárůst a začlenění do běžných tříd základních škol i zvyšující se počet základních škol, které těmto žákům poskytují základní vzdělávání. Oproti roku 2013, kdy žáků s AP bylo celkem 41 a vzdělávali se v 10-ti ZŠ, se v současné

době, tj. ve školním roce 2016/2017 navýšil počet žáků na 88, což je 100% nárůst a tito žáci jsou vzděláváni v 16 objektech ZŠ.

Obrázek 9: Přehled počtu žáků s potřebou AP v ZŠ zřizovaných MČ Praha 4

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů OŠ MČ Praha 4

4.6 Poradenské služby základních škol v roce 2016

Všechny základní školy zřizované městskou částí Praha 4 spolupracují s pedagogicko-psychologickou poradnou (PPP), popřípadě speciálním pedagogickým centrem (SPC). Některé školy mají své speciální pedagogy, případně školská poradenská pracoviště.

Tabulka 17: Poradenské služby v ZŠ

Druh poradenské služby	Počet škol
Školní poradenské pracoviště	4
Školní psycholog	6
Speciální pedagog ve škole	7

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výročních zpráv ZŠ za školní rok 2015/16

Z tabulky je jasně patrné, že v návaznosti na zavádění systému inkluzivního vzdělávání jsou v současné době poradenské služby v základních školách velice nedostačující.

4.7 Financování v praxi MČ Prahy 4

Financování žáků se SVP se řídí platnou právní legislativou, v podkapitolách jsou zmíněny jednotlivé zdroje financování.

4.7.1 Příplatky k normativům

Příplatky k normativům pro žáky se zdravotním postižením pro rok 2016 byly stanoveny v rámci krajských normativů hl. m. Prahy. V rámci těchto příplatků obdrželi základní školy v roce 2016 finanční prostředky v celkové výši 4 659,4 tis. Kč. Tyto finanční prostředky tvořily 1,5 % z celkového objemu finančních prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu (prostřednictvím MHMP) na platy pedagogických pracovníků-učitelů na přímé náklady na vzdělávání.

Tabulka 18: Příplatky za zdravotní postižení žáků individuálně integrovaných v běžných třídách ZŠ v roce 2016 (krajské normativy MHMP)

ZŠ a SŠ	Np	Pp celkem	Úvazek na 1 žáka	mzdové prostředky pedagogové	odvody	FKSP	NIV
Sluchové postižení	38,3	27 040	0,03	9 734	3 310	146	13 190
Neslyšící	21,9	27 040	0,05	16 224	5 516	243	21 984
Zrakové postižení	21,3	27 040	0,05	16 224	5 516	243	21 984
Nevidomí	11,9	27 040	0,08	25 958	8 826	389	35 174
Hluchoslepí	9,6	27 040	0,10	32 448	11 032	487	43 967
Vady řeči	59,6	27 040	0,02	6 490	2 206	97	8 793
Těžké vady řeči	42,3	27 040	0,02	6 490	2 206	97	8 793
Tělesné postižení	19,2	27 040	0,05	16 224	5 516	243	21 984
Těžké tělesné postižení	18,2	27 040	0,06	19 469	6 619	292	26 380
Vývojové poruchy	85,5	27 040	0,01	3 245	1 103	49	4 397
Souběžné postižení	12,8	27 040	0,08	25 958	8 826	389	35 174
Autismus	12,8	27 040	0,08	25 958	8 826	389	35 174

Zdroj: krajské normativy MHMP na rok 2016

V příloze č. 3 je vzor normativního rozpisu přímých nákladů na vzdělávání na rok 2017, z kterého je patrné, že příplatky za zdravotní postižení jsou normativně stanoveny pouze na pedagogické pracovníky (učitele), není zohledněna zvýšená pedagogická náročnost pro školní družinu, zvýšené finance na ONIV (učební pomůcky), ani zvýšené náklady na správní zaměstnance. Příplatky se týkají pouze zdravotního postižení, ostatní druhy znevýhodnění nejsou akceptovány.

4.7.2 Asistenti pedagoga

Asistenti pedagoga byli částečně financováni v rámci normativních příplatků za zdravotní postižení a částečně z rezervy krajského úřadu (MHMP). Pro pražské školy byla výše finančních prostředků stanovena na jeden úvazek AP ve výši 11 000,-Kč/platy/měsíc.

Tabulka 19: Deficit finančních prostředků na AP v roce 2015

Základní škola	Deficit leden-srpen	Deficit září –prosinec	Roční deficit
Bítovská	-59 904	-30 920	-90 824
Horáčkova	-75 200	0	-75 200
Jižní	-339 920	-126 800	-466 720
Křesomyslova	-38 040	-17 560	-55 600
K Sídlišti	-43 616	-4 868	-48 484
Mendíků	0	-10 800	-10 800
Na Líše	-224 544	-73 584	-298 128
Na Chodovci	-7 624	8 876	1 252
Nedvědovo nám.	-397 936	-164 704	-562 640
Poláčkova	-54 904	-44 328	-99 232
Sdružení	-53 264	4 180	-49 084
Školní	-55 344	-27 672	-83 016
Táborská	-68 096	1 684	-66 412
Celkem	-1 418 392	-486 496	-1 899 888

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních podkladů OŠ MČ Prahy 4

Financování bylo v roce 2015 (stejně jako v předchozích letech) značně podhodnocené. Financování vycházelo z částky stanovené krajským úřadem – MHMP – 11 tis. Kč/platy/měsíc. Školy proto musely dofinancovávat AP z vlastních finančních zdrojů na úkor ostatních pracovníků, čímž docházelo ke snižování nenárokových složek platu pro ostatní pracovníky školy. Největší deficity jsou u škol, které mají více asistentů pedagoga. Je pravda, že částečně byly finance pokryty v rámci normativního rozpisu formou příplatků za zdravotní postižení žáků, ale ani toto dorovnání nebylo dostačující.

Názorně si můžeme uvést příklad na jedné ZŠ::

Základní škola má 1 asistenta pedagoga pro žáka s vývojovými poruchami učení. Na tohoto žáka má schváleného asistenta pedagoga na 0,7 úvazku, což při zařazení do 8. platové třídy vyžaduje roční mzdové náklady na platy v celkové výši 148 000,- Kč. V rámci účelových prostředků z MHMP obdržela v roce 2015 na asistenta pedagoga částku ve výši 92 400,- Kč (deficit 55 600,- Kč), v rámci normativního rozpočtu formou příplatku za zdravotní postižení obdržela celkem 3 200,- Kč (celkový roční deficit 52 400,- Kč).

Tabulka 20: Deficit finančních prostředků na AP v roce 2016

Základní škola	Deficit leden – srpen	Deficit září – prosinec	Roční deficit
Bítovská	-61 840	42 824	-19 016
Filosofská	0	13 880	13 880
Jižní	-428 000	169 724	-258 276
Křesomyslova	-37 000	71 032	34 032
Kavčí hory	-11 008	-20 300	-31 308
Mendíků	-47 992	-18 392	-66 384
Na Líše	-126 894	207 232	80 338
Na Chodovci	-40 392	58 360	17 968
Na Planině	-35 000	29 700	-5 300
Nedvědovo nám.	-589 648	37 980	-351 668
Plamínkové	0	17 580	17 580
Poláčkova	-143 016	130 944	-12 072
Sdružení	-36 360	25 904	-10 456
Školní	-57 488	8 580	-48 908
Táborská	52 000	38 252	90 252
U Krčského lesa	0	9 208	9 208
Celkem	-1 362 368	822 508	-740 130

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních podkladů OŠ MČ Prahy 4

Zatímco v období leden – srpen 2016 probíhalo financování dle „starého systému“ (11000,-Kč/1 úvazek AP) a školy se tak opět dostávaly do finančního deficitu, tak od září 2016 (s účinností novely školského zákona) došlo k navýšení finančních prostředků, kde mimo refinancování z krajské rezervy došlo i k dofinancování z prostředků MŠMT a skutečné potřeby na náklady spojené s financování AP byly pokryty (cca 21 900,- Kč/úvazek/měsíc). Tím došlo k částečnému pokrytí deficitu za předchozí období. Toto lze chápat jako zásadní krok vpřed v oblasti financování asistentů pedagoga.

4.7.3 Rozvojové programy

V rámci rozvojových programů vyhlášených MŠMT využilo možnosti čerpání finančních prostředků v roce 2016 **sedm základních škol**, jednalo se o následující rozvojové programy.

Tabulka 21: Zapojení ZŠ MČP4 do rozvojových programů MŠMT

Rozvojový program	Škola	Obdržená částka v roce 2016 v tis. Kč
Podpora školních psychologů	ZŠ Jižní	335,3
	ZŠ Poláčkova	223,5
	ZŠ Ohradní	223,5
Asistent pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním	ZŠ Tábořská	46,9
	ZŠ Sdružení	150,4
Bezplatná příprava dětí azylantů k začlenění do základního vzdělávání	ZŠ Jižní	31,8
	ZŠ Na Chodovci	9,0
Podpora žáků - cizinců 3. Zemí	ZŠ Jižní	48,1
	ZŠ Na Chodovci	53,6
	ZŠ U Krčského lesa	61,9
	ZŠ Sdružení	253,8
Celkem		1 437,8

Zdroj: Podklady Odboru finanční správy ÚMČ Praha 4

Možnosti získání finančních prostředků v rámci vyhlášených rozvojových programů se zapojilo z celkového počtu 20 škol pouze 7 škol. Tato skutečnost je ovlivněna formou a způsobem vyhlášených RP, která neumožňují všem školám se do těchto programů zapojit z důvodů specifických podmínek výzev a pro mnoho škol administrativní náročnost zpracování žádosti není adekvátní v poměru k získaným finančním prostředkům.

4.7.4 Způsob vykazování a financování žáků se SVP, kterým byla přiznána podpůrná opatření

- žáky, kteří do 30. 9. 2016 měli platný posudek ŠPZ vystavený do 31. 8. 2016 („starý“) vykazala škola prostřednictvím zahajovacího výkazu M3 - Výkaz o základní škole k 30. 9. 2016 dle druhu jejich postižení v odd. VIII. (speciální třídy) či v odd. IX. (individuální integrace v běžných třídách);
- žáky, kteří k 30. 9. 2016 měli platný posudek ŠPZ vystavený již od 1. 9. 2016 („nový“) vykazala škola v zahajovacím výkazu M3, ale v novém odd. IV. (žáci s podpůrným opatřením) a zároveň vyplnila výkaz R 43-01, kde byla přesně stanovena normovaná finanční náročnost daného podpůrného opatření;
- žáky, od kterých škola obdržela nový posudek až po 30. 9. 2016, resp. 20. 11. 2016 (po ukončení sběru dat ze zahajovacích výkazů) na nově diagnostikovaného žáka nebo na žáka re- diagnostikovaného, použije k vykazování těchto výkaz R 44-99 - Výkaz o změnách v poskytovaných podpůrných opatřeních a jejich finanční náročnosti (výkaz R 44-99 - příloha č. 2). Žáky, kteří nově nastoupí do školy s novým posudkem uvádí v odd. I. a žáky re-diagnostikované (žáky již jednou vykazované v zahajovacím výkazu školy) v odd. II.

V případě, že školy zadají do výkazu R 44-99 re-diagnostikované dítě/žáka, musí zároveň o této skutečnosti informovat MHMP, který dohledá, zda na něj byla již na základě zahajovacího výkazu poskytována finanční podpora, ať už prostřednictvím normativního rozpočtu - příplatek k postižení (třída) nebo individuální integrace, či financováním asistenta pedagoga.

Toto vychází ze skutečnosti, že za každé re-diagnostikované dítě je snížena dotace v normativní výši na jednotlivý druh postižení (výše je stanovena MŠMT) a následně stanovena nová výše dle normované finanční náročnosti, a to v rámci jednotlivé úpravy rozpočtu za dané období.

Výkaz R 44-99 škola vyplňuje aktuálně na základě předložených nových posudků a stanovených podpůrných opatření (souhrnně za daný měsíc) a předkládá MHMP. Při přiznání podpůrného opatření investičního charakteru škola zároveň s výkazem odesílá zjednodušenou žádost o poskytnutí investiční dotace z rozvojového programu 133 320 - Podpora zajištění vybraných investičních podpůrných opatření při vzdělávání dětí, žáků a

studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Výkazy budou každý měsíc (po uzavření výkazu ze strany MŠMT) zpracovány formou úpravy rozpočtu a finanční prostředky následně prostřednictvím krajského úřadu zasílány školám v rámci poskytovaných záloh přímých výdajů na vzdělávání za příslušné období – personální podpora v poměrné části navrženého ročního rozpočtu a ONIV ve 100% výši.

V případě, že dojde k ukončení poskytování personálního podpůrného opatření dítěti/žákovi (změna či konec platnosti posudku, ukončení docházky ve škole), vzniká škole povinnost vyplnit změnový výkaz R 44-99, kde je tato podpora ukončena. Podpůrná opatření formou materiální podpory se při ukončení podpůrného opatření jako změnové nevykazují.

Tabulka 22: Finanční prostředky na platy a ONIV přiznané na základě podpůrných opatření přiznaných

Základní škola	Personální podpůrná opatření	Materiální podpůrná opatření	Celkem
Jílovská	18 590	500	19 090
Jižní	167 267	0	167 267
Na Líše	55 760	9 500	65 260
Nedvědovo nám.	138 162	0	138 162
Ohradní	848 844	28 300	877 144
Sdružení	162 025	11 650	173 675
celkem	1 390 648	49 950	1 440 598

Zdroj: závazné ukazatele rozpočtu NIV- normativní rozpis 2017- vlastní zpracování

V rámci těchto podpůrných opatření školy obdržely finanční prostředky v oblasti personálního zabezpečení speciální pedagogické péče, pedagogické intervence ve výuce, dále na úvazky asistenta pedagoga, školního psychologa, speciálního pedagoga. V rámci materiální podpory se jednalo o finanční prostředky na pomůcky neinvestičního charakteru, jako jsou didaktické pomůcky pro výuku matematiky, naukových předmětů, speciální učebnice pro výuku žáků se SVP, upravené pracovní listy, knihy a encyklopedie, odborné slovníky, manipulační pomůcky, pomůcky pro organizaci času, alternativní učebnice, výukové softwary apod.

Konkrétní příklad si můžeme uvést např. u ZŠ Na Líše (**normativní rozpis 2017 - příloha č. 3**). V rámci re-diagnostiky škola obdržela nové posudky na žáky, vyžadující podpůrná opatření z důvodu svého zdravotního postižení – na žáka s vadami řeči a na žáka

s vývojovými poruchami učení. Žákům byla školským poradenským zařízením stanovena podpůrná opatření 2. stupně, a to v oblasti personální i materiální. Na základě přiznaných podpůrných opatření škola vyplnila výkaz R 44-99 (oddíl II. re-diagnostikovaní žáci) a nárokovala finanční prostředky dle kódu normované finanční náročnosti podpůrných opatření. V souvislosti s tímto, došlo k úpravě normativního rozpočtu školy následovně:

- snížení platů pedagogických pracovníků v rámci přiznaných příplatků za zdravotní postižení u re-diagnostikovaných žáků ve výši 9 564 tis. Kč;
- zvýšení rozpočtu na platy o normovanou finanční náročnost přiznaných personálních opatření pro tyto žáky (pedagogická intervence na práci se žákem nebo třídou v rozmezí 1 hodiny týdně a 1 hodina týdně předmětu speciálně pedagogické péče poskytovaného speciálním pedagogem školy) v celkové výši 55 760,- Kč;
- dále na základě přiznaných materiální podpůrných opatření obdržela škola finanční prostředky na ONIV – speciální pomůcky v celkové výši 9 500,- Kč (pomůcky pro rozvoj myšlení, paměti a pozornosti, výukový software, manipulační pomůcky pro podporu pozornosti, speciální didaktické pomůcky a učebnice pro výuku matematiky, pro výuku čtení).

Celkový roční finanční přínos pro školu činí 46 169,- Kč na platy pedagogů a 9 500,- Kč na materiální zajištění v rámci péče o inkludované žáky.

Navýšení finančních prostředků je patrné i v oblasti podpory asistentů pedagoga, např. u ZŠ Nedvědovo náměstí. Na základě nového posudku a stanovení podpůrného opatření pro žáka s nutností podpory, konkrétně opatření 3. stupně, kdy charakter speciálních vzdělávacích potřeb žáka vyžaduje pomoc asistenta pedagoga při jeho vzdělávání, přitom jeho přítomnost není nezbytná po celou dobu vyučování a může tak být využíván i pro další žáky s obdobnou potřebou tohoto podpůrného opatření, byl úvazek AP stanoven na 0,5. Škole byly na základě normované finanční náročnosti tohoto podpůrného opatření přiznány finanční prostředky na plat asistenta pedagoga v roční výši 132 168,- Kč. Jedná se o cca 22 tis. Kč/měsíc/úvazek, což je dvojnásobek finanční částky stanovené na asistenty pedagoga v rámci hl. m. Prahy před změnou právní legislativy financování žáků se SVP.

4.8 SWOT analýza

Na základě dílčích výstupů z teoretické a praktické části zpracovávané diplomové práce a na základě zkušeností získaných v rámci diplomové praxe byla zpracována SWOT analýza, ze které bylo vycházeno při stanovení otázek v rámci provedeného dotazníkového šetření.

Tabulka 23: SWOT analýza zavedení nového systému inkluzivního vzdělávání

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Změna právní legislativy – garance financování žáků se SVP • Přenesení zodpovědnosti na stát • Celorepublikové sjednocení financování žáků se SVP • Omezení kompetencí krajů • Zrychlení toku finanční podpory 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepřípravenost škol • Nedostatečné personální a materiální zabezpečení • Velké počty dětí ve třídách • Současný způsob financování přímých nákladů na vzdělávání • Administrativní náročnost
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Podpora vzdělávání budoucích i stávajících pedagogů • Finanční podpora ze strany státu • Výměna zkušeností • Vytvoření širší nabídky školských poradenských pracovišť ve školách • Zasítování aktérů ve vzdělávání • Využívání dalších zdrojů financování – operační programy, prostředky EU 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepřípravenost státu na finanční náročnost • Nedostatečné personální a materiální zabezpečení • Nedostatečná nabídka trhu kvalifikovaných pracovníků • Nepřípravenost a nezkušenost s inkluzí, nízká motivovanost • Nedostatečná kapacita školských objektů v souvislosti se snižování počtu žáků ve třídách • Nedostatečná nabídka DVPP • Snižování kvality výuky

Zdroj: vlastní zpracování dle vlastního šetření

4.9 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření je zaměřeno na analýzu nového systému financování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a na připravenost základních škol na území městské části Praha 4 na inkluzivní vzdělávání, a to ve třech základních oblastech:

- personální zajištění
- materiální a prostorové zajištění
- finanční zajištění

Data byla pořízena formou dotazníkového šetření, dotazníky byly rozeslány na celkem 20 základních škol zřizovaných MČ Praha 4. Dále byly využity poznatky a podklady získané z praxe uskutečněné na odboru školství, prevence a rodinné politiky ÚMČ Praha 4 a na Základní škole, Praha 4. Poláčkova 1067.

4.9.1 Stanovení domněnek

V diplomové práci jsem si stanovila 2 základní domněnky, které chci na základě získaných informací vyvrátit, či potvrdit.

Tvrzení 1:

Nový způsob financování a nové možnosti získání finančních prostředků zajistí školám dostatečné podmínky pro zavedení inkluzivního vzdělávání.

Tvrzení 2:

Školy v současné době nejsou z pohledu personálního, materiálního a prostorového zajištění plně připraveny na zavádění inkluzivního vzdělávání.

4.9.2 Metody dotazníkového šetření

Mezi metody, které byly při zpracování této práce použity, patří explorační kvantitativní metoda – dotazníkové šetření. Dále byly využity získané informace z praxe, informace z dostupných podkladů a z osobních rozhovorů s pracovníky ZŠ a pracovníky OŠ ÚMČ Praha 4.

Formou dotazníků byli osloveni ředitelé všech základních škol zřizovaných městskou částí Praha 4, tj. ředitelé 20 školských subjektů. Vráceno bylo 18 dotazníků, tj. 90%.

4.9.3 Výsledky dotazníkového šetření

Oblast personálního zajištění inkluzivního vzdělávání

Otázka č. 1. Máte ve Vaší škole dostatek odborně vzdělaných pedagogických pracovníků k zajištění inkluze?

ODPOVĚĎ	ANO	NE	ČÁSTEČNĚ
POČET ŠKOL	2	10	6
PODÍL	11%	56%	33%

Komentář k otázce č. 1.

Převážná část dotázaných uvedla, že ve své škole nemají odpovídající počet odborně vzdělaných pedagogických pracovníků, aby mohli dostatečně zajistit inkluzi. Pokud tyto pracovníky mají, tak pouze na částečný úvazek, který nezajišťuje plnohodnotnou podporu inkluzivního vzdělávání. Jediné dvě kladné odpovědi na tuto otázku poskytly školy, které se vzděláváním žáků se SVP již řadu let zabývají, mají pro tyto žáky zřízeny speciální třídy a pro tyto účely mají dostatečně aprobované speciální pedagogy, i když z důvodu finančního mnohdy pouze na částečný úvazek.

Otázka č. 2. Jaký odborník Vám pro tyto účely nejvíce chybí?

ODPOVĚĎ	PSYCHOLOG	SPECIÁLNÍ PEDAGOG	ASISTENT PEDAGOGA	UČITEL ČJ JAKO CIZÍHO JAZYKA
POČET ŠKOL	12	6	10	9
PODÍL	67%	33%	56%	50%

Komentář k otázce č. 2.

Nejvíce dotazovaní postrádají ve svých školských zařízeních pro zajištění inkluze školního psychologa, který funguje pouze u 6 základních škol a to z důvodu financování pouze na

zkrácený úvazek, což je nevyhovující. Na druhém místě pak dotazovaní uvedli absenci asistenta pedagoga určeného pro žáky se sociálním znevýhodněním. Téměř na stejné úrovni je nedostatek učitelů českého jazyka pro žáky s jazykovým znevýhodněním (cizinci). Tato skutečnost odráží dosavadní způsob financování, neboť na tyto žáky nebyly nárokově stanoveny finanční prostředky, proto mohly školy využívat pouze vyhlášené rozvojové programy. V oblasti speciální pedagogiky školy zejména postrádají speciální pedagogy – tyflopeď, etopeď, speciálně proškolení pracovníci na poruchy dysfunkce učení.

Otázka č. 3. Je dle Vašeho názoru v současné době dostatečná nabídka speciálních pedagogů na trhu práce?

ODPOVĚĎ	ANO	NE	ČÁSTEČNĚ
POČET ŠKOL	0	16	2
PODÍL	0%	89%	11%

Komentář k otázce č. 3.

Dle odpovědí respondentů vyplývá, že na trhu práce je velmi nedostačující nabídka speciálních pedagogů. Tato skutečnost je dána tím, že vysoké školy nereflktují na aktuální potřeby a v dostatečném předstihu nezajistily odpovídající počet studijních míst. Včas nebyly otevřeny obory speciální pedagogiky, které by reagovaly na inkluzi. Na druhé straně základní školy z důvodu omezených finančních prostředků nabízí tyto pozice pouze na částečný úvazek, což se potenciálním speciálním pedagogům z finančního hlediska nevyplácí.

Otázka č. 4. Jsou zaměstnanci Vaší školy připraveni na zavedení inkluzivního vzdělávání či je potřeba jejich dalšího vzdělávání v této oblasti?

ODPOVĚDI	ANO	NE	ČÁSTEČNĚ
POČET ŠKOL	2	12	4
PODÍL	11%	67%	22%

Komentář k otázce č. 4.

Největší problémy lze spatřit v těchto oblastech:

- pedagogové neumí využívat speciální a kompenzační pomůcky,
- pedagogové neumí spolupracovat ve výuce s dalšími pracovníky (AP, další pedagog, osobní asistent, tlumočník, aj.),
- absence příkladu dobré praxe – výměna zkušeností,
- nižší schopnost a ochota pedagogů vyučovat ve třídách s inkludovanými žáky,
- nezájem pedagogů (změna metod, formy a styl práce, další vzdělávání),
- nedostatečně široká nabídka vzdělávacích kurzů v oblasti inkluze

Oblast materiálního a prostorového zajištění inkluze

Otázka č. 5. Má Vaše škola dostatečné materiální vybavení pro zajištění inkluzivního vzdělávání?

ODPOVĚĎ	ANO	NE	ČÁSTEČNĚ
POČET ŠKOL	0	16	2
PODÍL	0%	89%	11%

Komentář k otázce č. 5.

Zcela převažující negativní odpovědi vyplývají ze skutečnosti, že financování materiálního zabezpečení nebylo ze strany státu nárokově stanoveno, nebyly pro tuto oblast vyčleněny finanční prostředky, škola v případě potřeby jakéhokoliv nadstandardního materiálního vybavení v souvislosti se vzděláváním žáků se SVP musela k pořízení využít svých vlastních finančních zdrojů případně příspěvky rodičů. Největší nedostatek dle komentářů respondentů je v oblasti kompenzačních a učebních pomůcek, potřeb pro DYS poruchy, vybavení učeben, učebních materiálů pro cizince a materiálů pro reedukaci.

Otázka č. 6. Má Vaše škola vhodné prostorové podmínky pro rozvoj inkluze?

ODPOVĚDI	ANO	NE	PODÍL ANO
Bezbariérové přístupy	3	15	17%
Dostatečné prostory (třídy, třídy ŠD) v souvislosti se snižováním počtu žáků ve třídách	5	13	28%

Komentář k otázce č. 6.

Pouze 3 základní školy na území MČ Praha 4 mají bezbariérový přístup. V případě vybudování bezbariérového přístupu v ostatních základních školách by byly nutné rozsáhlé finanční investice z rozpočtu zřizovatele. Co se týče prostorových možností škol (počet učeben), je vzhledem k současnému počtu žáků a následnému předpokládanému vývoji jejich nárůstu v základních školách převážná část základních škol kapacitně naplněna. V případě inkluze a tím následného snižování počtu žáků ve třídách by bylo nutné navýšit počty tříd (přístavby, popřípadě nástavby školských objektů).

Oblast financování inkluze

Otázka č. 7. Zajistí Vám dle Vašeho názoru nový způsob financování dostatečné finanční prostředky na personální a materiální zajištění inkluze?

ODPOVĚĎ	ANO	NE	ČÁSTEČNĚ/NEVÍM
POČET ŠKOL	4	2	12
PODÍL	22%	11%	67%

Komentář k otázce č. 7.

Převážná část dotazovaných neumí s jistotou konstatovat, že současný „nový“ způsob nastavení financování žáků se SVP s sebou přinese dostatek finančních prostředků na personální a materiální zajištění inkluze. Z praktické zkušenosti, kdy školy již obdržely některé finanční prostředky dle nové vyhlášky č. 27/2016 Sb. – normovaná finanční náročnost, je dle ředitelů škol výše finančních prostředků odpovídající. Zároveň však

ředitelé škol vyslovili obavu, jak se situace bude vyvíjet dále, neboť nastavený způsob financování inkluze si vyžádá zvýšené finanční náklady ze státního rozpočtu, což by se mohlo odrazit ve snižování jiných zdrojů financování v oblasti školství.

Otázka č. 8. Využili jste (plánujete využít) k zajištění finančních prostředků zapojení do výzev v rámci OP VVV či OP PPR?

ODPOVĚĎ	ANO	NE	ZVAŽUJI
POČET ŠKOL	12	0	6
PODÍL	67%	0%	33%

Komentář k otázce č. 8.

V rámci OP VVV se do projektu v současné době již zapojilo 6 základních škol a dalších 6 základních škol je ve stádiu přípravy projektové žádosti. V rámci podpory inkluzivního vzdělávání byly „šablony“ využity zejména na personální oblast – školní asistent (7 ZŠ), školní speciální pedagog (9 ZŠ), školní psycholog (8 ZŠ). V oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků bylo požádáno o finanční prostředky na vzdělávání zejména v oblasti inkluze, sdílení zkušenosti pedagogů a nové metody ve výuce. Další kategorií je například doučování žáků ohrožených školním neúspěchem a spolupráce rodičů se školou. V rámci personálních šablon spatřují respondenti nevýhodu v nastavení velikosti přepočtených úvazků (psycholog, školní asistent). Do první výzvy OP PPR – Inkluze se školy nestihly zapojit vzhledem k jejich nepřipravenosti projektů z důvodu krátkého časového prostoru. Ve spolupráci se zřizovatelem jsou v současné době připravovány dva projekty – zvýšení kapacity školských objektů v souvislosti s inkluzí (rekonstrukce nového objektu, nástavba stávajícího objektu). Předpokládá se, že tyto projekty budou předloženy v rámci vypsání druhého kola výzev OP PPR. Společným problémem obou operačních programů je administrativní náročnost zpracování žádosti, vedení dokumentace a monitoring, pro jejichž účely školy nemají personální zabezpečení a musí tak vynakládat finanční prostředky na outsourcing.

Otázka č. 9. Jak hodnotíte nový způsob financování na základě podpůrných opatření a stanovení jejich finanční náročnosti?

ODPOVĚĎ	KLADNĚ	SPIŠE KLADNĚ	NEVÍM
POČET ŠKOL	13	3	2
PODÍL	72%	17%	11%

Komentář k otázce č. 9.

Většina dotázaných hodnotí nastavení normativní finanční náročnosti jednotlivých podpůrných opatření jako dostačující. Zejména v oblasti nárokovosti finančních prostředků na asistenta pedagoga hodnotí pozitivně nastavení výše finančních prostředků (plný úvazek AP = 40 hod. týdně, zařazení 8. platová třída nejvyššího platového stupně). Pozitivně je hodnoceno rovněž stanovení finančních prostředků na zajištění materiálních podpůrných opatření (pomůcky a vybavení speciálního charakteru). Dále je kvitována skutečnost, že finance poskytnuté na základě normované finanční náročnosti, v případě jejich plného neprofinancování (např. získání levnějších učebních pomůcek, získání pracovníků s nižším platovým zařazením), zůstanou součástí rozpočtu školy a ta je může využít ve svůj prospěch.

Otázka č. 10. V jaké oblasti z pohledu ředitele školy vidíte největší úskalí nového způsobu financování speciálních vzdělávacích potřeb žáků?

ODPOVĚĎ	ADMINISTRATIVNÍ NÁROČNOST	NEDOSTATEK ŠPZ A JEJICH FINANCOVÁNÍ	JINÁ OBLAST	NEVIDÍM ŽÁDNÉ ÚSKALÍ
POČET ŠKOL	15	10	5	0
PODÍL	83%	56%	28%	0%

Komentář k otázce č. 10.

Největší problém vidí ředitelé škol v administrativní náročnosti vykazování žáků se SVP. Jedná se o každoměsíční aktualizaci výkazu, která z jedné strany umožňuje financování aktuálních potřeb, ale zároveň znamená administrativní zátěž pro školy. Největší zátěž administrativní náročnosti je nyní, v přechodném období, kdy dochází k rediagnostice stávajících žáků a zároveň k diagnostice nových žáků, zejména žáků se sociálním znevýhodněním, žáků s odlišným mateřským jazykem a žáků nadaných. Na základě vykazovaných údajů je školám upravován normativní rozpočet:

- V případě **rediagnostiky**
 - snížení rozpočtu na základě výkazu M3
 - zvýšení rozpočtu na základě výkazu R44-99
- V případě nové **diagnostiky**
 - zvýšení rozpočtu na základě výkazu R44-99

Tento systém neustálých rozpočtových úprav se jeví školám značně nepřehledný.

Další úskalí vidí školy v nedostatečném počtu školských poradenských zařízení a jejich financování. Vzhledem k nízkému počtu pracovníků těchto zařízení dochází v komunikaci s nimi, především v časové prodlevě mezi zjištěním problému a jeho řešením. Řešením by bylo mít ŠPZ v každé škole, což by umožnilo aktuální řešení situací a zároveň kvalitnější spolupráci s rodinou žáka. Z jiných oblastí byl zmiňován současně nastavený způsob financování na základě počtu žáků ve škole, což nekoresponduje s podporou inkluzivního vzdělávání.

4.9.4 Výsledky dotazníkového šetření

Cílem dotazníkového šetření bylo získání argumentů k potvrzení, či vyvrácení domněnky, že nový způsob financování a nové možnosti získání finančních prostředků zajistí školám dostatečné podmínky pro zavedení inkluzivního vzdělávání, ale zároveň, že v současné době školy nejsou plně připraveny na zavádění inkluzivního vzdělávání a to jak z pohledu personálního, tak materiálního a prostorového zajištění.

Tvrzení 1:

Nový způsob financování a nové možnosti získání finančních prostředků zajistí školám dostatečné podmínky pro zavedení inkluzivního vzdělávání.

V oblasti finančního zajištění inkluze lze konstatovat, že nový způsob financování považuje většina oslovených škol za přínos a je toho názoru, že současné nastavení normativní finanční náročnosti jednotlivých podpůrných opatření, je dostačující. Oproti předchozímu způsobu financování jsou nyní finančně pokryty speciálně vzdělávací potřeby nejen zdravotně postižených žáků, ale i žáků se sociálním znevýhodněním, žáků s odlišným mateřským jazykem a žáků nadaných. Nejedná se pouze o pokrytí personálních finančních nákladů na asistenty, či jiné pedagogické pracovníky k těmto žákům, ale nově i o nárokové pokrytí materiálních nákladů - speciálních, kompenzačních a učebních pomůcek nezbytných pro jejich výuku. Tento způsob financování je však stále v počáteční fázi, proto ředitelé škol zatím nejsou schopni plně vyhodnotit přínos této změny. Při hodnocení vycházeli z dosavadních krátkodobých zkušeností. Zároveň vyslovili obavy z dalšího vývoje. ***V tento moment lze konstatovat, že stanovené tvrzení je akceptovatelné.***

Tvrzení 2:

Školy v současné době nejsou z pohledu personálního, materiálního a prostorového zajištění plně připraveny na zavádění inkluzivního vzdělávání.

Dotazníkovým šetřením se potvrdila domněnka, že školy pociťují velké nedostatky v oblasti personálního a materiálního zajištění, což neumožňuje vytvoření dostatečných podmínek pro zavádění inkluzivního vzdělávání. Největší problém spatřují v nedostatku kvalifikovaných pracovníků, nezkušenosti pedagogů, ale i jejich obavě z inkluze, v nedostatečné nabídce dalšího vzdělávání pedagogů, nedostatečném personálním zajištěním školských poradenských zařízení i v nedostatečném počtu ŠPZ samotných. Z materiálového a prostorového zajištění se z pohledu ředitelů škol jeví největším problémem nedostatek speciálních učebních pomůcek, rovněž stávající prostorové podmínky nejsou dostačující. ***Toto tvrzení bylo potvrzeno v plném rozsahu.***

5 Závěr

Téma diplomové práce bylo zvoleno s ohledem na společenskou důležitost. Inkluze v současné době je tématem, které vnáší do stávajícího systému českého školství nový směr. Můžeme rozlišovat dva aspekty inkluze, aspekt sociální a aspekt finanční. Sociálním aspektem se rozumí spolusoužití běžné populace a populace odlišné jakýmkoliv způsobem. Děti, které jsou inkludovány, zažívají pocity jako děti zdravé, jejich výkony je motivují, běžná populace se učí s nimi sžít. Tímto dochází k vzájemnému obohacení všech zúčastněných. Finanční aspekt lze charakterizovat jako zajištění práva každého dítěte na vzdělávání, za předpokladu, že financování inkluze je garantováno státem a zakotveno v právní legislativě. To je předpoklad pro kvalitní zajištění inkluzivního vzdělávání.

Klady a přínos inkluze v sociální oblasti jsou nezpochybnitelné. Otázkou zůstává, zdali objem finančních prostředků, který stát bude muset na podporu inkluze vynaložit, bude v rámci jeho rozpočtových možností dostačující. V tuto chvíli lze konstatovat, že první kroky byly učiněny a současně nastavený způsob financování se zdá být dostačující. Je příliš brzy odhadnout jak se situace bude vyvíjet v letech následujících.

Varujícím mementem, které vzešlo z poznatku při zpracování této diplomové práce je kritický nedostatek v oblasti personálního zajištění. Chybí školní psychologové, speciální pedagogové, asistenti pedagoga a jiní specializovaní odborníci. Paradoxem je, že v momentě, kdy se podařilo legislativně zakotvit nárokovost finančních prostředků na pokrytí mzdových nákladů těchto pracovníků, se ukázalo, že je trh práce nenabízí. Moto citované v úvodu této diplomové práce lze doplnit o rčení „*Cesta k inkluzi je jako běh přes překážky, které pro dosažení cíle musíme postupně překonávat*“. Závěrem lze konstatovat, že tento běh byl zdárně odstartován a v počáteční fázi se podařilo překonat první dvě překážky.

6 Seznam použitých zdrojů

BOOTH, T. AINSCOW, M. *Ukazatel inkluze – rozvoj učení a zapojení ve školách*. 1. vyd. Praha: Rytmus o. s., 2007. 109 s. ISBN 80-903598-5-X.

FILIPEC J. *Slovník spisovné češtiny*. Praha: Academia, 2012. ISBN 978-80-200-1446-7.

HÁJKOVÁ, V. *Inkluzivní vzdělávání. Teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 217 s. ISBN 978-80-247-3070-7.

HOUŠKA, T. *Inkluzivní škola, Osmileté gymnázium Bud'anka o.p.s.* Praha: Česká pedagogická komora, 2007. 140 s. ISBN: 978-80-903984-1-2.

LANG, G., BERBERICHOVÁ, CH. *Každé dítě potřebuje speciální přístup*. Praha: Portál, 1998. 152 s. ISBN 80-7178-144-4.

LECHTA, V. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál, 2010. 435 s. ISBN 978-80-7367-679-7.

OBST, O., KALHOUS, Z. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002. 448 s. ISBN: 80-7178-253-X.

PASCH, M. a kol. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál, 1998. 305 s. ISBN 80-7178-127-4.

PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 2002. 87 s. ISBN 978-80-7367-503-5.

PRŮCHA, J. WLATEROVÁ, E. MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 2. vyd. Praha: Portál, 1998. 219 s. ISBN 80-7178-252-1.

ZBÍRAL, R. *Příručka psaní seminárních a jiných vysokoškolských odborných prací*. Praha: Linde Praha a.s., 2009. ISBN 978-80-7201-779-9.

Dodatek k ŠVP č. 2016/10

Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020

Sbírka mezinárodních smluv č. 104/1991 Sb., Úmluva OSN o právech dítěte

Sbírka mezinárodních smluv č. 10/2010 Sb., Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením

Všeobecná deklarace lidských práv a svobod OSN, z roku 1948

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Výzva č. 02_16_023, MŠMT – Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění

7 Přílohy

Příloha č. 1

Část B

Pro další skupiny žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří nejsou uvedeni v této části, se volí speciální učebnice a pomůcky, včetně kompenzačních pomůcek v souladu s jejich speciálními potřebami, vždy v odpovídajícím stupni podpůrných opatření.

Druhý stupeň

A. Žáci s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu narušené komunikační schopnosti			Normovaná finanční náročnost
A.II.1 Kompenzační pomůcky	A.II.1.1	Pomůcky pro podporu sluchového vnímání a rozlišování	1000 Kč
A.II.2 Speciální učebnice a pomůcky	A.II.2.1	Pomůcky pro rozvoj řečových funkcí a nácvik jazykových kompetencí ve všech jazykových rovinách	5000 Kč
	A.II.2.2	Pomůcky pro rozvoj myšlení, paměti a pozornosti	2000 Kč
	A.II.2.3	Speciální učebnice/učební materiály na rozvoj čtení	3000 Kč
	A.II.2.4	Speciální učební materiály na rozvoj smyslového vnímání	2000 Kč
A.II.3 Softwarové vybavení	A.II.3.1	Software na rozvoj komunikačních schopností	5000 Kč
A.II.4 IT vybavení	A.II.4.1	0	
C. Žáci s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sluchového postižení a oslabení sluchového vnímání			Normovaná finanční náročnost
O.II.1 Kompenzační pomůcky	C.II.1.1	Úprava prostředí - odhlučnění místnosti (koberce, závěsy)	5000 Kč
	C.II.1.2	Vhodné osvětlení - žaluzie, světlo	5000 Kč
CM.2 Speciální učebnice a pomůcky	C.II.2.1	Názorné didaktické pomůcky	3000 Kč
	C.II.2.2	Pomůcky usnadňující tvoření a rozvíjení řeči	4000 Kč
CM.3 Softwarové vybavení	C.II.3.1	Software pro rozvoj sluchového vnímání	5000 Kč
C.II.4 IT vybavení	C.II.4.1	Tablet	8000 Kč

D. Žáci s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu tělesného postižení			Normovaná finanční náročnost
D.II.1 Kompenzační pomůcky	D.II.1.1	Stůl s výškově a úhlově nastavitelnou plochou	6000 Kč
	D.II.1.2	Protiskluzová podložka	3800 Kč
	D.II.1.3	Židle s pevnou podnožkou	4300 Kč
	D.II.1.4	Přenosné stojany pro práci na lavici	1000 Kč
	D.II.1.5	Speciální židle s područkami - pro žáky, kteří mají bezpečný sed	6000 Kč
	D.II.1.6	Speciální nůžky	280 Kč
	D.II.1.7	Bezpečné kelímky na vodu	20 Kč
	D.II.1.8	Nástavce na štetce a tužky pro správný úchop	100 Kč
D.II.2 Speciální učebnice a pomůcky	D.II.2.1	Didaktické manipulační pomůcky	1200 Kč
	D.II.2.2	Manipulační pomůcky pro rozvoj grafomotoriky	2000 Kč
	D.II.2.3	Pracovní listy pro rozvoj grafomotoriky	200 Kč
D.II.3 Softwarové vybavení	D.II.3.1	Výukový software	3000 Kč
D.II.4 IT vybavení	D.II.4.1	0	

E. Žáci s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu poruch autistického spektra			Normovaná finanční náročnost
E.II.1 Kompenzační pomůcky	E.II.1.1	0	
E.II.2 Speciální učebnice a pomůcky	E.II.2.1	Laminátor a laminovací fólie	4000 Kč
	E.II.2.2	Názorné manipulační pomůcky (čísla, písmena, tabulky)	2500 Kč
	E.II.2.3	Listy na výrobu denních režimů a rozvrhů	500 Kč
	E.II.2.4	Učebnice pro žáky s mentálním postižením	3000 Kč
E.II.3 Softwarové vybavení	E.II.3.1	Výukový software	4000 Kč
E.II.4 IT vybavení	E.II.4.1	0	

F. Žáci s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu specifických poruch chování			Normovaná finanční náročnost
F.II.1 Kompenzační pomůcky	F.II.1.1	Manipulační pomůcky pro podporu pozornosti (např. mačkáací míčky)	500 Kč
	F.II.1.2	Úprava pracovního prostředí (nábytku) - zarážky proti houpání	500 Kč
F.II.2 Speciální učebnice a pomůcky	F.II.2.1	Didaktické manipulační pomůcky	1200 Kč
	F.II.2.2	Přehledy učiva	500 Kč
	F.II.2.3	Pracovní sešity pro nácvik pozornosti	500 Kč
	F.II.2.4	Upravené pracovní listy (např. zjednodušení struktury, zvýraznění klíčových slov)	1000 Kč
F.II.3 Softwarové vybavení	F.II.3.1	0	
F.II.4 IT vybavení	F.II.4.1	0	

G. Žáci s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu specifických poruch učení			Normovaná finanční náročnost
G.II.1 Kompenzační pomůcky	G.II.1.1	0	
G.II.2 Speciální učebnice a pomůcky	G.II.2.1	Speciální didaktické (manipulační) pomůcky pro výuku matematiky	500 Kč
	G.II.2.2	Speciální pomůcky pro vyvození a upevnění správného úchopu	150 Kč
	G.II.2.3	Speciální didaktické (manipulační) pomůcky pro výuku čtení a psaní	300 Kč
	G.II.2.4	Čtecí záložka, čtecí okénko	50 Kč
	G.II.2.5	Pracovní sešity pro výuku naukových předmětů	500 Kč
	G.II.2.6	Speciální učebnice pro výuku čtení	500 Kč
	G.II.2.7	Speciální učebnice pro výuku matematiky	500 Kč
	G.II.2.8	Pracovní materiály pro rozvoj koncentrace pozornosti	500 Kč
G.II.3 Softwarové vybavení	G.II.3.1	Výukový software	1500 Kč
G.II.4 IT vybavení	G.II.4.1	0	

Příloha č. 3

Hlavní město Praha
Odbor rozpočtu Magistrátu hl. m. Prahy
 Mariánské nám. 2, Praha1

Základní škola	
Na Líše 16	
141 00	Praha 4 - Michle

Vyřizuje:
Šimková

v Praze dne 27. 2. 2017

Věc: Závazné ukazatele rozpočtu NIV - normativní rozpis 2017

3113 Základní školy		P L A T Y Odvody FKSP	Platy ped. OPPP ped.	Platy ost. OPPP ost.	ONIV přímé ONIV provozní ONIV celkem	OPPP Celkem odvody C E L K E M
Přípravná třída ZŠ	10 ž.	406 810	350 448	56 362	3 070	
		138 316				146 452
	ped.: 1.00 ost.: 0.31	8 136			3 070	556 332
ZŠ 1-9 (1.st) do 229	223 ž.	4 972 096	4 219 394	752 702	214 526	60 000
		1 710 913	60 000			1 810 355
	ped.: 12.04 ost.: 4.14	99 442			214 526	7 056 977
Docházka dle § 38 (1. st)	4 ž.	21 158	17 522	3 636	962	
		7 194				7 617
	ped.: 0.05 ost.: 0.02	423			962	29 737
ZŠ 1-9 (2.st) do 194	183 ž.	5 490 442	4 843 191	647 251	176 046	
		1 866 751				1 976 560
	ped.: 13.82 ost.: 3.56	109 809			176 046	7 643 048
+I Mentální post. (2.st)	1 ž.	17 522	17 522			
		5 958				6 308
	počet ped.: 0.05	350				23 830
ZŠ 1-9 (celkem)	406 ž.					
+ Ind. integr. ZŠ (1.st) Těžké...	3 ž.	24 531	24 531			
Závažné vady řeči		8 341				8 832
	počet ped.: 0.07	491				33 363
+ Ind. integr. ZŠ (1.st) Těžké...	2 ž.	38 549	38 549			
		13 106				13 877
	počet ped.: 0.11	771				52 426
+ Ind. integr. ZŠ (1.st) Autismus	1 ž.	28 036	28 036			
		9 532				10 093
	počet ped.: 0.08	561				38 129
+ Ind. integr. ZŠ (1.st) Těžké...	8 ž.	31 540	31 540			
Závažné poruchy učení		10 724				11 355
	počet ped.: 0.09	631				42 895
+ Ind. integr. ZŠ (2.st) Těžké...	1 ž.	7 009	7 009			
Závažné vady řeči		2 383				2 523
	počet ped.: 0.02	140				9 532

Strana:1

+ Ind. integr. ZŠ (2.st) Autismus	3 ž.	80 603	80 603						
		27 405							29 017
	počet ped.: 0.23	1 612							109 620
+ Ind. integr. ZŠ (2.st) Těžké...	14 ž.	56 072	56 072						
Závažné poruchy učení		19 064							20 185
	počet ped.: 0.16	1 121							76 257
+ Ind. integr. ZŠ (2.st) Těžké...	1 ž.	3 504	3 504						
Závažné poruchy chování		1 191							1 261
	počet ped.: 0.01	70							4 765
Platy ped. (nárok.)		-6 364	-6 364						
R44-99 radiag.(1..st.VŘ)		-2 164							-2 291
		- 127							-8 655
Platy ped. (nárok.)		-3 182	-3 182						
R44-99 radiag.(2. st.VP)		-1 082							-1 146
		-64							-4 328
Platy ped. (nárok.)		55 760	55 760						
Viz Příl.1 k norm.rozpočet		18 958							20 073
		1 115							75 833
Korekce odvodů SP									
Viz Příl.1 k norm.rozpočet		12							12
									12
Korekce FKSP									
Viz Příl.1 k norm.rozpočet									15
		15							15
Úprava ONIV - přímé						9 500			
Viz Příl.1 k norm.rozpočet									
						9 500			9 500
PARAGRAF CELKEM		11 224 086				404 104			60 000
NPp 27.90	NPo 8.03	3 836 602	9 764 135	1 459 951					4 061 098
SPp 27.73	SPo 8.03	224 496	60 000			404 104			15 749 288
3141		PLATY	Platy ped.	Platy ost.	ONIV přímé	OPPP			
Školní stravování		Odvody	OPPP ped.	OPPP ost.	ONIV provozní	Celkem odvody			
		FKSP			ONIV celkem	CELKEM			
ŠJ-MŠ (jídelna) oběd do 12	10 ž.	65 232			65 232	780			
		22 179							23 484
	počet ost.: 0.36	1 305				780			89 496
ŠJ-ZŠ (jídelna) do 500	415 ž.	1 177 800		1 177 800	28 220				424 008
		400 452							
	počet ost.: 6.50	23 556			28 220				1 630 028
PARAGRAF CELKEM		1 243 032			29 000				
NPp	NPo 6.86	422 631		1 243 032					447 492
SPp	SPo 6.86	24 861			29 000				1 719 524
3143		PLATY	Platy ped.	Platy ost.	ONIV přímé	OPPP			
Školní družiny a kluby		Odvody	OPPP ped.	OPPP ost.	ONIV provozní	Celkem odvody			
		FKSP			ONIV celkem	CELKEM			
Družina do 149	147 ž.	1 447 526	1 447 526		5 880				
		492 159							521 110
	počet ped.: 4.96	28 951			5 880				1 974 516
PARAGRAF CELKEM		1 447 526			5 880				
NPp 4.96	NPo	492 159	1 447 526						521 110
SPp 4.96	SPo	28 951			5 880				1 974 516

ROZPOČET NIV 2017:				PLATY	Platy ped.	Platy ost.	ONIV přímé	OPPP
ŠKOLA CELKEM				Odvody	OPPP ped.	OPPP ost.	ONIV provozní	Celkem odvody
				FKSP	celkem	celkem	ONIV	CELKEM
CELKEM								
NPp	32.86	NPo	14.89	13 914 644			438 984	60 000
SPp	32.69	SPo	14.89	4 751 392	11 211 661	2 702 983		5 029 700
		SP celkem	47.58	278 308	60 000		438 984	19 443 328

ředitel školy

Ing. Zdena Javornická
zástupkyně ředitele Magistrátu

Příloha č. 1 k Normativnímu rozpoisu 2017

Normativní úprava závazných ukazatelů pro rok 2017 - zřizovatel HMP

(na základě Výkazu o změnách v poskytovaných podpůrných opatřeních a jejich finanční náročnosti R 44 -99)

Schváleno Usnesením Rady hlavního města Prahy č. 189 ze dne 31. 1. 2017 *

Na úšše

Příloha / Výkaz	Kód NFN	Název podpůrného opatření	Počet	Počet zaměst.	Platy	Odvody	FKSP	ONIV	Přímé NIV celkem v Kč
R 44-99 k 31.12.2016	020601A01	Pedagogická intervence ve škole (1 hodina)	1		18 590	6 330	380	0	25 300
	020602A01	Předmět speciálně pedagogické péče (1 hodina)	2		37 170	12 640	750	0	50 560
	A20202A01	Pomůcky pro rozvoj myšlení, paměti a pozornosti	1		0	0	0	2 000	2 000
	E20301A01	Výukový software	1		0	0	0	4 000	4 000
	F20101A01	Manipulační pomůcky pro podporu pozornosti (např. mačkáací míčky)	1		0	0	0	500	500
	G20201A01	Speciální didaktické (manipulační) pomůcky pro výuku matematiky	1		0	0	0	500	500
	G20206A01	Speciální učebnice pro výuku čtení	1		0	0	0	500	500
	G20207A01	Speciální učebnice pro výuku matematiky	1		0	0	0	500	500
	G20301A01	Výukový software	1		0	0	0	1 500	1 500
	CELKEM				0,00	55 760	18 970	1 130	9 500

* na základě Čl. 4 bod 5) Směrnice MŠMT č. j. MSMT-24005/2016 ze dne 22. listopadu 2016, o závazných zásadách pro rozpis a návrhy rozpisů finančních prostředků státního rozpočtu krajskými úřady a obecními úřady obcí s rozšířenou působností

Příloha č. 4.

Vážená paní ředitelko,
vážený pane řediteli,

dovolte mi obrátit se na Vás se žádostí a prosbou o pomoc. V rámci mé diplomové práce, jejímž tématem je Financování základních škol zaměřené na inkluzi práce bych ráda provedla dotazníkové šetření v základních školách zřizovaných městskou částí Praha 4 směřované na otázky, týkající se této problematiky.

Prosím Vás tedy, pokud v každodenním shonu a neskutečném návalu pracovních činností, naleznete chvilku času, věnujte ji vyplnění přiloženého dotazníku, případně svým komentářem vyjádřete svůj názor k jednotlivým tématům.

Všem, kteří se vyplnění dotazníku budou věnovat, si dovoluji velmi poděkovat.

Bc. Gabriela Skořepová
studentka České Zemědělské univerzity v Praze

Prosím o vyplnění dotazníku v elektronické podobě formou zakřížkování vybrané odpovědi, případně více odpovědí. Pod každou otázkou je vyhrazen prostor na případné připomínky či širší vyjádření k dané problematice.

Dotazník

Oblast personálního zajištění inkluzivního vzdělávání

Otázka č. 1. Máte ve Vaší škole dostatek odborně vzdělaných pedagogických pracovníků k zajištění inkluze?

ANO	NE	ČÁSTEČNĚ

Komentář k otázce č. 1:

Otázka č. 2. Jaký odborník Vám pro tyto účely nejvíce chybí?

PSYCHOLOG	SPECIÁLNÍ PEDAGOG	ASISTENT PEDAGOGA	UČITEL ČJ JAKO CIZÍHO JAZYKA

Komentář k otázce č. 2:

Otázka č. 3. Je dle Vašeho názoru v současné době dostatečná nabídka speciálních pedagogů na trhu práce?

ANO	NE	ČÁSTEČNĚ

Komentář k otázce č. 3:

Otázka č. 4. Jsou zaměstnanci Vaší školy připraveni na zavedení inkluzivního vzdělávání či je potřeba jejich dalšího vzdělávání v této oblasti?

ANO	NE	ČÁSTEČNĚ

Komentář k otázce č. 4:

Oblast materiálního a prostorového zajištění inkluze

Otázka č. 5. Má Vaše škola dostatečné materiální vybavení pro zajištění inkluzivního vzdělávání?

ANO	NE	ČÁSTEČNĚ

Komentář k otázce č. 5:

Otázka č. 6. Má Vaše škola vhodné prostorové podmínky pro rozvoj inkluze?

ODPOVĚDI	ANO	NE
Bezbariérové přístupy		
Dostatečné prostory (třídy, třídy ŠD) v souvislosti se snižováním počtu žáků ve třídách		

Komentář k otázce č. 6:

Oblast financování inkluze

Otázka č. 7. Zajistí Vám dle Vašeho názoru nový způsob financování dostatečné finanční prostředky na personální a materiální zajištění inkluze?

ANO	NE	ČÁSTEČNĚ/NEVÍM

Komentář k otázce č. 7:

Otázka č. 8. Využili jste (plánujete využít) k zajištění finančních prostředků zapojení do výzev v rámci OP VVV či OP PPR?

ANO	NE	ZVAŽUJI

Komentář k otázce č. 8:

Otázka č. 9. Jak hodnotíte nový způsob financování na základě podpůrných opatření a stanovení jejich finanční náročnosti?

KLADNĚ	SPÍŠE KLADNĚ	NEVÍM

Komentář k otázce č. 9:

Otázka č. 10. V jaké oblasti z pohledu ředitele školy vidíte největší úskalí nového způsobu financování speciálních vzdělávacích potřeb žáků?

ADMINISTRATIVNÍ NÁROČNOST	NEDOSTATEK ŠPZ A JEJICH FINANCOVÁNÍ	JINÁ OBLAST	NEVIDÍM ŽÁDNÉ ÚSKALÍ

Komentář k otázce č. 10: